

Taxa postală
plătite în num.
No. 224.713-929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Külföldre:
Havonta 1, negyedévre 3, fél-
évre 6, egészévre 10 dollár. Hirdetése-
k díjszabás szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi és bányászi
zsidoság egyetlen napilapja. Cik-
keink utánnomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő Jámbor
F. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi
Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Ara 5 lej

Sze: da, 1933 Jan 18

5693. EV
TEBETH 20.

XVI EVI
14 SZÁM.

Feketeszesz

Az ominózus feketeszesz ügy végre a kolozsvári törvényszék elé került, de a vádlottak zsúfoló padja nagyon furcsa látványt nyújt.

Kizárólag szeszgyárosok, alkalmazottak és szállítók töltik meg a vádlottak padját, ami nagyon legyöngíti a vád erejét.

Nemcsak azért, mert a vádirat százmillió panamáról beszél, a vádlottak pedig valamennyien szegény emberek, hanem azért is, mert vagy tényleg vesztegetések történtek és akkor valahol meg kell legyenek azok, akiket megvesztegettek, vagy pedig szó sem volt ügyesmiről, akkor viszont egyetlen vádlottnak sincs helye a vádlottak padján.

A törvényszéki tárgyaláson ki fog derülni minden.

És akkor végre a közvélemény is meg fogja tudni, hogy mi is volt tulajdonképpen azzal a feketeszesszel.

Frontharcosok

készülődnek felvonulni a francia kormány ellen.

Meg akarják akadályozni, hogy a kormány, mely a hazát képviseli, leszállítsa nyugdíjukat.

Észánts emberek lehetnek ezek a front-harcosok, mert kijelentették, hogy erőszakkal is meg fogják akadályozni a nyugdíjleszállítás hallatlan igazságtalanságát.

És ebben igazuk is van a francia front-harcosoknak.

A hazát ők védelmezték meg, ők vérezték érte, ők nyomorodtak meg a borzalmas harcokban.

Ők már meghozták az áldozatot a hazáért, sokkal nagyobb áldozatot, mint amennyire ember képes lehet.

Hozzanak tehát áldozatot most már azok, akiknek számára a haza csak előnyök: vagyont és tekintélyt jelent.

Hiszzen még csak nem is a vérükről van szó, nem is az életükről, hanem csupán a pénzszájakról.

Mindenestre jellemző a francia politikai viszonyokra, hogy egy magát baloldalinak nevező kormány sem tud jobb eszközökhöz nyulni az államháztartás szánálára, mint a front-harcosok, a rokkantak nyugdíjának csökkentéséhez. Ilyen körülmények között nem csoda, ha újra kormánybukás lehetőségéről beszélnek Franciaországban.

S ezt a bukást is meg fogja érdemelni a francia kormány, ha a front-harcosok és a köztisztviselők anélkül is szerény életstandardját próbálja lecsökkenteni, ahelyett, hogy a hazából csak profitáló mammoth-bankok trezorjaiból vesné elő azokat az összegeket, amelyekre mulhatatlanul szüksége van.

Antik kínai szózat a háború ellen

Krisztus előtt 425-ből Mo Ti, a kínai bölcselő ezt írja a háborúról:

Valaki behatol egy kertbe, elloppja az őszibarackokat és a körtéket. Mindaz, aki hallott efelől, elítéli a lopást, a bíró megbünteti a tolvajt.

Miért?
Mert másokat a tulajdon javára megkárosít.

Egy kutyának, disznónak, malacnak, csirkének eltulajdonítása nagyobb bűn, mint a gyümölcsök eltulajdonítása.

Miért?
Mert a tolvaj még inkább megkárosítja a többieket, még súlyosabban vét az erkölcs ellen. Ha behatol egy istállóba és ellop egy ökröt vagy egy lovat, súlyosabban vétkezik az erkölcs ellen, mintha egy kutyát, malacot, csirkét vagy sertést lopott volna.

Miért?
Mert a tolvaj még inkább megkárosítja az áldozatot. Az, aki megöl egy ártatlant, erőszakkal elrabolja ruháját és bundáját, kincsét és kardját, még nagyobb büntetést érdemel, mint aki elhajt egy ökröt, vagy lovat az istállóból.

Miért?
Mert a tolvaj még inkább megkárosítja az áldozatot. Az, aki megöl egy ártatlant, erőszakkal elrabolja ruháját és bundáját, kincsét és kardját, még nagyobb büntetést érdemel, mint aki elhajt egy ökröt, vagy lovat az istállóból.

Miért?
Mert a tolvaj még inkább megkárosítja az áldozatot. Az, aki megöl egy ártatlant, erőszakkal elrabolja ruháját és bundáját, kincsét és kardját, még nagyobb büntetést érdemel, mint aki elhajt egy ökröt, vagy lovat az istállóból.

Miért?
Mert a tolvaj még inkább megkárosítja az áldozatot. Az, aki megöl egy ártatlant, erőszakkal elrabolja ruháját és bundáját, kincsét és kardját, még nagyobb büntetést érdemel, mint aki elhajt egy ökröt, vagy lovat az istállóból.

Miért?
Mert a tolvaj még inkább megkárosítja az áldozatot. Az, aki megöl egy ártatlant, erőszakkal elrabolja ruháját és bundáját, kincsét és kardját, még nagyobb büntetést érdemel, mint aki elhajt egy ökröt, vagy lovat az istállóból.

Egy vasgárdista diák agyonlőtt egy falusi bírót

A merénylet után a vasgárdista eltűnt a faluból

Bucuresti-Bukarest, január 17. Az utóbbi időkben a regáti megyéket a legapróbb falukig is behálózza a Vasgárda, amelynek tagjai vakációzó, vagy örökösén ráérő ösdiákok, terror alatt tartják a falvak életét. Ifjov megye egyik falujában, Gara Fojii községben George Vasile diák, a Vasgárda kiküldöttje, politikai vitába keveredett a falu Mares nevű bírójával. A vita hevében Vasile diák revolvért rántott elő és agyonlőtte a bírót. A merénylet után a vasgárdista diák megszökött a faluból. A hatóságok megindították a nyomozást Vasile diák kézrekerítésére.

Újra halálos áldozatai vannak a fagyhullámnak a Regátban

Fagy, hóvihar mindenfelé. Farkascordák jelentek meg a bukovinai falvakban. Sulina várost teljesen izolálta az iteleltető

Bucuresti-Bukarest, január 17. (Az Uj Kelet tud.) A pár napig tartó időenyhülés után a regátban újra rendkívül erős fagyok és hóviharok léptek fel, amelyek ismét tragikus tömegszerencsétlenségeket hoztak magukkal. Különösen Bukovinából érkeznek rendkívüli hidegekről jelentések. Csernovicban 18 fokra szállott alá a hőmérséklet és a külvárosokban a hirtelen beállott fagyok következtében a prolektár lakosság nagy szenvedéseken megy keresztül.

A hétfőről keddre virradó éjszakán négy embert találtak megfagyva az uccán

Ramnicul Sarabban is halálos áldozata vannak a fagyhullámnak. Itt három ember pusztult el. Északmoldovában és Bukovinában déli részén

a fagy és hidegek következtében megjelentek a farkascordák és a községek lakosságát is veszélyeztetik.

Az országrészekben nagy hótörölődások vannak, ami nagyon megnehezíti a falvak közötti közlekedéseket.

Storoinetiben és Cămpolungban a farkascordák a parasztok házaudvaráig merészkedtek és a háziállatokat elragadták. A helyzet a határszéli községekben a legsúlyosabb. Itt, az egyébként is terméketlen vidék lakossága termékenyebb vidékekről szerzi be szükségleteit, ami a rendkívül megnehezített forgalmi viszonyok miatt most lehetetlen. Itt

a lakosság éhezik és a megfagyásnak is ki van téve, mert a nagy hidegben és állandó havazásban nem tud az erdőig sem jutni, hogy fát szerezzen magának.

A községek elemi iskoláiban nem tudták a karácsonyi vakáció után megkezdeni a tanításokat, mert nem volt mivel befűteni a tantermeket.

Az ország többi részein is pusztít a

Mert még inkább vétkezik az erkölcs ellen. Napjainkban a becsületes emberek nem igazolják azokat, akik elkövetik ezeket a tetteket.

De a legsúlyosabb büntény megtámadni egy országot.

Ellenben az emberek ebben nem látnak bűnt, sőt erkölcsösnek tartják s dicsérik.

Ezek az emberek az erkölcsöt nem tudják megkülönböztetni az erkölcstelenségtől.

A kínai bölcselő két és félezer év távlatából előre látta hazája mai jelenét.

És előre látta nemcsak Ázsia, de egész Európa „erkölcsiének” lényegét.

Ama erkölcsét, mely binnek bélyegzi meg a rablást és lopást, de a háborús tömegrablást és tömeglopást erénynek nevezi ki.

Mo Ti bölcsesége a pacifista gondolat

fagy és a hóvihar. Sulina városban, a Dunadeltánál, két napon keresztül dühöngött a hóvihar, mely a kikötőt jégterlásokkal zárta el. A város napok óta izolálva van.

Sulina és Tulcea között közlekedő postahajó megszüntette járatát, mert a hajó még január 11-én befagyott a Dunán. A levelek és újságok hat nap óta nem érkeztek meg a városokba.

A C. E. D. jégtörő hajó és legénysége nagy erőfeszítéssel dolgozik a befagyott postahajó kiszabadításán. Azt hiszik, hogy

a hajó, ha sokáig a jégen marad, tüzelő anyaga és élelmiszere elfogy és akkor utasait és legénységét komoly veszély fenyegetné.

Costancában is halottai vannak a borzalmas iteleltetőnek. Az éjszaka folyamán három megfagyott embert találtak. Az egyik még élt, a kórházba szállították, a hol megállapították, hogy Crisan C. mun kanélkülivel azonos. Nincs állása és az uccán esatángolt, ahol a hidegtől összeesett. Reggel szedték fel, megfagyott végtagokkal.

A Fekete tengeri részekben a telefon és táviró összeköttetésben is nagy zavarok vannak. Sulina és Braila között a telefon négy napja használhatatlan. Hasonló a helyzet Constancában is. Az állandó hóviharok és fagyok miatt a telefon vonalak helyreállítása rendkívül nehéz.

— Franciaországban erősen fagypon al szállott a hőmérséklet. Párizsból jelentik: Franciaország legtöbb kerületében a hőmérséklet erősen a fagypon al szállott. Boulogne sur Merben, Le Havreban, továbbá Dél- és Keletfranciaországban nagy havazás kvannak. Montpellierben és Montaubanban 15 fokot mértek.

örök bölcsesége.

És mert bölcsesség — már két és félezer év előtt sem hallgatott rá senki.

Ma még kevésbé.

A kínai bölcsességét japán csapatok és bombák tiporják vérbe és gyalázatba.

Mo Ti antik bölcsesége tehát ismét aktuális.

Viszont az új háború is aktuálisak. A pacifista bölcsesség a régi maradt, viszont a háború eszközei megváltoztak. Kegyetlenebbek és borzalmasabbak, mint valaha.

Korunk „bölcsi” viszont ezt a borzalmat nevezik — haladásnak.

Jobb volna visszatérni az antik bölcsesség mellett legalább a zantik borzalmakhoz.

Ez határozottan haladás volna.

VILÁG TÜKRE

Vaidától — Vaidáig

Ejfel után tették le az esküt az új Vaida-kormány tagjai és ezzel a bizarr fináléval ért véget az a kilenc napig tartó belpolitikai válság, amely Maniu Gyula kabinetjének bukásához vezetett. Látszólag nem történt semmi változás: a lemondott kormány miniszterei megtartották tárcáikat az új kormányformációban is. A pénzügyi program terén is teljes a folytonosság. Vaida Sándor kormánya a stabilizáció feltételén híve, tárgyalni kíván a Népszövetség pénzügyi bizottságával és keresi a megegyezést a külföldi hitelezőkkel, akiknek engedékenységtől, megértő szellemétől függ az, hogy a román állam kötelezettségei a külföldi tartozások tételénél enyhíthetők lesznek-e erre az esztendőre 3—3 és félmilliárd lej jel. Ellenkező esetben a Vaida-kormány sem fog visszariadni attól, hogy a külföldi hitelezők hozzájárulása nélkül, önhatalmulag függessze fel a külföldi tartozások törlesztését.

A közvélemény mégis érzi, ha nem is látja egészen tisztán a változást mozgó és előidéző kulisszatitkokat, hogy Vaidától Vaidáig történt valami és hogy politikailag van különbség, mérvadó különbség Maniu Gyula és Vaida Sándor kormánya között. Ez a különbség csak látszólag szöközik a Maniu és Vaida temperamentuma közötti eltérésekre és nem is azon mulik, hogy egyike, vagy másikra inkább sugároz a királyi kegy. A nemzeti parasztpárt tízezer ellenzéki küzdelmének nem egy heroikus momentumára véste be az ország tudatába azt, hogy programja és ideológiája van, hogy elégedetlen az ország kormányzati rendszerével és ennek helyébe egy más, egy jobb rendszert akar felépíteni.

Nos, Maniu a párt programjának és ideológiájának élő exponense még ma is. A nemzeti parasztpárt vezére az alkotmányos uralom és a parlamentáris demokrácia feltételén hívének tudja és vallja magát. Lehetnek eltérő vélemények afelől, hogy ez a szisztéma jó-e, vagy rossz: Maniu ugyanazzal a fanatikus következetességgel, töretlen szívóssággal és néma intranzigenciával harcolt értük, mint amilyen töretlen és szívós volt az ellenzéki küzdelem tíz esztendejében és még ennél is előbb, az osztrák-magyar monarchia integritása elleni harcában. Nemcsak koncepciójánál, de lelki berendezésénél fogva is ragaszkodik Maniu ahhoz, hogy „szabad keze” legyen a kormányzásban. „Minden hatalom a nemzetől származik, még a királyi hatalom is” — mondja a román alkotmány és Maniu a népszuverénitásnak erre az alkotmányban biztosított jogára támaszkodva, mint a nemzet választottjainak többségén nyugvó kormány elnöke, az alkotmányos rituálé betűszerinti betartását követeli.

1930 október 6-án Maniu Gyula lemondott a miniszterelnökségről és két hónappal később a nemzeti parasztpárt elnökségéről is, mert nem volt hajlandó hozzá járulni ahhoz, hogy az ő feje felett ki nevezett tisztviselők ugyancsak a feje felett és a kormánytól függetlenül intézkedjenek és utolsó idegszálával is tiltakozott az ellen, hogy emberek, akik semmilyen hivatalos pozícióit nem töltöttek be, nagyobb hatalommal rendelkezzenek, mint maga a kormány. Badacsonyi visszavonulása után a Iorga—Argetoianu-kormány kinevezésével nyilvánvalóvá lett ez a kormányzati tendencia — és a „szakértők” próbálkozásának csufos kudarca után bizonyos mértékig az ő személyes elégtétele is volt az, hogy 1932 júniusában az alkotmányos uszokhoz visszatérve, pártkormányt hívott hatalomra az uralkodó.

Ez az elégtétel azonban nem volt teljes. Vaida Sándor alakította meg a nemzeti parasztpárt választási kormányát és bár a választások után Maniu ismét vállalta a pártvezetését, augusztusban ugyan csak Vaida Sándor maradt — mint az uralkodó üdvözlő beszédében mondotta — a „végleges” és „hosszu tartamu” kormány elnöke. Már ekkor nyilvánvaló volt, hogy nemcsak ideológiail, hanem érzelmi

ajdnem

tört.

800 lej

2000 lej

900 lej

2500 lej

és

disz-

1500 lej

II. 600 lej

észe-

4400 lej

50 lej

azon,

50 lej

öt. 100 lej

130,

175 lej

120,

150 lej

2000 lej

8000 lej

0 k. 2000 lej

ikon,

1500 lej

0 k. 500 lej

2 k. 2000 lej

tört.

3000 lej

met

1000 lej

nete,

500 lej

4400 lej

ötet 2500 lej

öt 5000 lej

átra-

1400 lej

k. 1200 lej

1200 lej

900 lej

70 lej

Fliegende

Lohengrin,

Tänhauser,

de egyszerre

dmok:

Ró-

33-as

120 lej

ézetes

szállítjuk.

EN —

onyv-

é,

(Főtr.) 15.

or teastélye

ton este tar-

Trumpeldor

lupényi tár-

és felekezeti

pékül, részt-

eréért: Kohn

é urhölgyek,

Herschkovits

S. Rosenthal

tek ki nagy

nyertesei:

Manci vol-

ovis Sándor

atlatlan mun-

est sikeréhez

a helybeli

fordítva.

(D. E.)

kai tragédia.

rikai ifjúság

mélysegeket

utáni fiatal

g: a szörny

et-leket meg-

tlanságot je-

an való össze-

ketet ára fi-

zve 234 lej

vosztályában

éee mellett,

zony

I Forsi!

Uránia Mozdó

Közkívánatra!!!
A szezon legnagyobb slágere

„Mata Hari“

Főszerepekben:
**Greta Garbo, Ramon
Novarro, Lionel
Barrimore, Lewis
Stone**

és pszichológiai vonatkozások is utját állják annak, hogy Maniu elfoglalhassa helyét a pártjából alakított kormány élén. És nyilvánvaló volt, hogy Vaida Sándor másképpen értelmezi az alkotmányos rituálét és hogy vele szemben nem állnak fenn a legfelsőbb fórum részéről azok a személyes természetű gátlások, amelyek az uralkodó és Maniu között a harmónikus együttműködést állandóan zavarták.

A Vaida—Titulescu konfliktus váratlanul megkurtította a „végleges“ Vaidakormány életét és olyan helyzetet teremtett, amelyből nem volt más kiút, mint vagy Maniu miniszterelnöksége, vagy rezsimváltás. Ötletszerűen, a véletlenek láncolatától kényszerítve vállalta tehát három hónappal ezelőtt a miniszterelnökséget Maniu Gyula. Még nem tisztult ki teljesen az atmoszféra, amelyben ő szabadon lélegezhetett volna. Még nem voltak eliminálva sem a személyes, sem az ideológiai gátlások, amelyek Maniut két eszendővel ezelőtt a badacsonyi remeteségre kényszerítették. A nemzeti parasztpárt vezére érezte ezt, de kénytelen volt ismét sorompóvá állni, mert ellenkező esetben nem tudta volna megakadályozni pártjának felbomlását.

Maniu szabad kezet kért a kormányzathoz — és ezt megígérték neki. Erre munkához látott: nagyvonalú gazdasági és pénzügyi programot dolgozott ki, de ugyanakkor hozzájárult pártpolitikai koncepcióinak megvalósításához is. Bejelentette a választójogi reformot, munkába vette a közigazgatási törvényt és nem tárgyalta addig, amíg a vasut és a posta tábornok-vezérigazgatói el nem távoztak helyükről. A Mihalache és a bukaresti rendőrprefektus közötti konfliktusban Maniu önmagát tagadta volna meg, ha nem vállalta szolidaritását a belügyminiszterrel. És amikor Marinescu ezredessel szemben a szabad kezet megtagadták, azonnal levonta a koncepciókat.

A nemzeti parasztpártban Maniu Gyula Erdélyi bálványozott vezére, Mihalache pedig a taranisták legmarkánsabb exponense. Távollétük épügy gyöngíti a Vaida-kormány autoritását, mint ahogyan a Maniu-kormány munkájának lendületéből hiányzott az, hogy Vaida Sándor kolozsvári magányába visszavonulva, pipafüst mellett kibicelt csupán a kormány tevékenységéhez. Vaidától Vaidáig az történt, hogy a nemzeti parasztpárt vezére sikertelenül próbálta meg helyreállítani a párt programjába foglalt kormányzati rendszert. Vaida Sándor pedig, aki Maniu konok ellenállásával szemben több hajlékonyságot és az adott helyzethez való alkalmazkodást visz be kormányzati módszereibe, folytatja ezt a munkát, amelyet három hónappal ezelőtt megszakítani volt kénytelen.

Hogy a kormányzás vállalásával Vaida jó szolgálatokat tett-e negyvenéves politikai küzdőtársának, Maniu Gyulának, azt csak a jövő fogja megítélni. A nemzeti parasztpártnak kétségtelenül komoly és hasznos szolgálatokat tett, mert ellenkező esetben bizonytalan, hosszú és azonnali ellenzéki sors várt volna a pártra. Az első Vaida-kormány érdeme az, hogy helyreállt a rend a kinstár gazdaságpolitikájában és ugyancsak Vaida személyéhez fűződik nem egy szimpatikus politikai akció is. A szövettel szembeni magatartása például nemcsak Románia, hanem az egész politikai világ közvéleményének helyeslésével találkozott. Összetételénél fogva az új Vaida-kormány is eredményes munkára van predestinálva, amelyet a jelek szerint sem a királyi bizalom, sem a párt támogatása, nem fognak keresztelni s amelynek csak a ma még kiszámíthatatlan események alakulása vethet időnek előtte véget.

A Maniu-per azonban még nincs befejezve. (k. r.)

Az ideai irodalmi Nobel-díj nyertesének, Galsworthynak hatalmas triója, a Forsythe Saga kapható az Uj Kelet könyvesboltjában. A propagandakiadás kötetenként 70 lejtje kerül.

A bécsi zsidó kórházban gyógyítják Hitler alsóausztriai vezérkari főnökét

Frauenfeld, az antiszemita: „Zsidó orvos nem nyulhat hozzám és ha felgyógyulok, folytatom a harcot a zsidók ellen“ — A náci vezér főnökének, Sieghart vezérigazgatónak ajánlta irodalmi termékét, mert „nem tudt hogy Sieghart zsidó“

Amonit, irodalom, fegyverek és egyéb náciállalatok

Bécs, január 17. Bécs két legérdekesebb férfiúja ezekben a napokban Kurt Barisani és Frauenfeld Alfréd Ede.

Barisani Kurt azért áll pillanatnyilag a záltalános érdeklődés középpontjában, mert a Mariabilfen a Millerstrasseban felfedezett negyven kiló amonit tulajdonosa az a vállalat, melynek Barisani a vezetője, és mely vegyi vállalat nem egyéb, mint Hitler egyik bécsi ekszpozitúrája. Barisani letartóztatott és kihallgatása folyamán érdekesítő adatok és részletek kerültek a nyilvánosságra, mely adatokból és részletekből az világik ki, hogy a mindenható Adolf ott Münchenben sokkal jobb üzletember, mint politikus. Nyilvánosságra került például egy levél, melyben Osaf, az S. A.-csapatok vezérkari főnöke szemrehányásokat tesz Barisaniak, hogy a pénz még mindig nem érkezett meg és hogy Barisani a zsidó Thiosept kémiai vállalattal még mindig nem tudott előnyösen meggyezni. Utasításokat tartalmaz egy másik levél arra vonatkozólag is, hogy amennyiben az alsóausztriai szervezet a szükséges anyagiakat határidőre nem tudná előteremteni, úgy bő fegyverkészletből értékesítsen „egy másik fegyveres, de titkos szervezetnél“ a fegyverekből (természetesen a már kevésbé használhatókból) annyit, amennyivel a szükséges összegek előteremthetők.

...Mint hogy titkos fegyveres szervezet Ausztriában csak még egy van, a szociáldemokratischer Schutzbund, tehát csak arról lehet szó, hogy az anyagiakban megszorult Adolf régi kimonstrált fegyvereket akar eladni a kipusztítandó zsidó szociáldemokratáknak, kiktől viszont pénzt óhajtott ezekért a fegyverekért, hogy ő azután modernebb felszereléssel folytathassa a „pusztító hadjáratot“.

Barisani mellett az ügy főszereplője Frauenfeld Alfréd Ede, ki az alsóausztriai N. S. D. A. P. törzsfőnöke. Frauenfeld személyét pillanatnyilag az a körülmény teszi felette érdekessé, hogy beteg fekszik a bécsi zsidó Rotschild-kórházban.

Itt kerestem fel a náci vezért Färbacher dr. igazgatóhelyettes orvos társaságában. Frauenfeld súlyos epebántalom miatt került a kórházba — de hogy-hogy éppen a zsidó kórházba? Természetesen erre vonatkozik az első kérdés.

— Ugyan kérem, mi az, hogy zsidó kórház?! — fakad ki a náci vezér. — Ezt a kórházat ma már javarészt az állam tartja el, az alapítvány pedig, a Rothschild vagyon egy része, melyből ezt a kórházat felépítették, szintén arja eredetű. A különbség mindössze az, hogy ebben a kórházban több a zsidó orvos, mint máshol — legalább is egyelőre.

— De az ön egészségének helyreállításán főleg zsidó orvosok működtek közre.

— Ez tévedés. Felvételemkor kikötöttem, hogy zsidó orvos nem nyulhat hozzám. Ettől eltekintve: a zsidó mint egyedet bizonyos körülmények között elviselhetnek találok, azonban mint faj, mint összesség, mint rész az egészből — elítélendők és harcok ellenük. Egyébként nem szégyellem elmondani, hogy éveken keresztül egy zsidó vállalat, a Bodenkreditanstalt alkalmazottja is voltam.

Későbbi beszélgetésünk folyamán meg tudom, hogy Frauenfeldnek irodalmi multja is van. 1923-ban könyvet írt, melyet főnökének, a Bodenkredit igazgatójának, az akkoriban mindenható Sieghartnak ajánlott.

— És ön nem tudta, hogy Sieghart zsidó és azelőtt Singernek hívták?

— Sajnos ezt nem tudtam még akkor. És Frauenfeld megvetően legyint a kezével. Később meg tudom tőle azt is, hogy miképpen került pont a zsidó kórházba. Eperohamot kapott és a nyilvános mentő állomásról el kellett szállítani. Egyetlen egy magánkórház sem volt hajlandó díjmentesen felvenni, csak a zsidó kórház. Minthogy állami kórházba nem akarta magát vitetni, mert ott rossz a kezelés, tehát a zsidó kórházat választotta.

— A zsidók ezt a gesztust ellenünk akarják majd kijátszani, tudom — de ez nem számít. Közöltem a kórház vezetőségével, hogy öncélú és haszontelős reklámhajtású gesztusuk engem nem téveszt meg, amint felgyógyulok folytatom a harcot.

Frauenfeld ha felgyógyul, a bíróság előtt fog állani az amonit miatt. S míg a Vezér ott Münchenben azon töri a fejét, hogy honnan kerítse elő a zsidók el-

Az olaszok kémkedés címén letartóztattak egy francia egyetemi tanárt

Franciaország római nagykövete interveniált a professzor ügyében

Párizs, január 17. A Matin szenzációs riportot közöl egy francia egyetemi tanárnak Olaszországban történt letartóztatásáról. A jelentés szerint Denis Eydoux professzor, a párizsi politechnikum kísérleti osztályának a vezetője december hónapban az olasz Alpokban töltötte a szabadságát. Ez alkalommal az Otv völgyében megtekintette az új duzzasztógát munkálatait. Az olasz hatóságok a professzort ezen a kiránduláson kémkedés címén letartóztatták és még mindig fog-

ságban tartják. A letartóztatás nagy izgalmat és felháborodást keltett Franciaországban. A francia külügyminisztérium már foglalkozott is az egyetemi tanár kiszabadításának kérdésével. De Jouvenel római francia nagykövet utasítást kapott, hogy az olasz kormánytól kérjen felvilágosítást a professzor letartóztatásáról és eszközölje ki szabadlábrahelyezését. A nagykövet akciója eddig nem járt eredményre.

Zirelsohn főrabbi Kisenev ideiglenes polgármestere

Chisinau-Kisenev január 17. A kisenevi városi tanácsban Zirelsohn főrabbi képviseli évek óta a zsidó kultuszt. A tanácsnak ő a legidősebb tagja is. Néhány nappal ezelőtt választották meg az új városi tanács tisztikarát és a polgármester, valamint az alpolgármesterek választásáról szóló jegyzőkönyvet felterjesztették a minisztériumhoz jóváhagyás végett. A minisztérium aprobalásig azonban előreláthatólag el fog telni néhány hét és addig Zirel-

sohn főrabbit, mint a városi tanács legidősebb tagját bízták meg Kisenev város polgármesteri teendőivel.

Az ősz főrabbi minden nap korán reggel megy fel a városházára és az összes folyóügyeket személyesen intézi el. Legutóbb Anastasi ügyvédet bízta meg az anyakönyvi hivatal vezetésével. Mindaddig, amíg a minisztérium nem dönt a kisenevi polgármester-választás ügyében, Zirelsohn főrabbi a város polgármestere.

A frontharcosok erőszakkal fenyegették meg a francia kormányt a nyugdíjleszállítások esetére

A köztisztviselők passzív rezisztenciára készülnek. Kritikuss a francia kormány he uzeie

Párizs, január 17. A köztisztviselők passzív rezisztenciára készülnek, ha a parlament honorárá Cheronnak az államtanács által már elfogadott pénzügyi programját. A frontharcosszövetség kimondotta, hogy erőszakot fog alkalmazni, ha a háborús nyugdíjakat csökkenteni próbálnák. Politikai körökben még nem tudják miként fog határozni a szociálistapárt. Könnyen megeshetik, hogy Paul Bon-

cour kormányát a kamarában le fogják szavazni.

A pénzügyi javaslatokat egyébként beterveztették a kamra elé. A kormány kérte a sürgősség kimondását.

— Véget ért a le havrei kikötőmunkások kizárása. Párizsból jelentik: Le Havreban a kikötői munkások kizárása véget ért. Reggel a munkásokat újra visszavezetik a rakodási munkálatokhoz.

A szilágysági „Mera“ autobusz-vállalat

1933 január 5 től

minden nap kétszer indít járatot az eddigi egy járat helyett

Cluj—Huedin—Clucea—Simleul Silvaniei—Zălau között,

I. járat indul Clujról 8.30 órákor, érkezik Szilágysomlyóra 12.30 és Zilahra 13.30 órákor. Tasnádra 15.15, Nagykárolyba 16.15 órákor.

II. járat indul Clujról 15.45 órákor, érkezik Szilágysomlyóra 19.35 és Zilahra 20 órákor.

Kényelmes utazás. Pontos közlekedés. Fűtött új kocsikkal. Indulás Clujról a főposta melletti autóbusz állomástól.

CONGORILLA

Ma nagy premier

a SELECTBEN

A Johnson házaspár világhírű afrikai expedíciós filmje

len folytatandó harchoz a szükséges pénz addig a zsidók ingyen gyógyítják alvezéroit, kik zsidó munkaadóknak ajánlják irodalmi termékeiket — tévedésből.

„Ha eb
akkor

Cluj-Kolo
let tud.) A
sodik szek
lan érdekl
három kol
gyár egysé
sa. A több
vidékat fel
órát tartó
folytatódott
megállapít
elől való d
szeszgyár

73 millió
szeszgyár
rosit

Eddig tel
összeg, am
állam kárt
ben a vad
okiratham
ki büntösn

A mai t
megjelent
Chivu Ch
személye
összegnek
telni a vad
sásának be
rendelte a
ló becítélés
sukra sor
fész Jenő
látra és a

— A vad
Joan pénzi
indította m
ahogyan az
szászfenesi
delve, hogy
ellenőrizze
időpontokb
tes hatóság
szögezi, hog

hónapok
szászfen
hogy a t
tők ellen

— Nem
amelyek an
hogy megte
nek komoly
kalma lesz
zonyos, hog

amennyit
követtek
ban, ugy
olyan bü

Ha Radu
lenőrizte a
datában vo
szeszszálás
Radu Joan

a feljelen
lottak ön
nem állh
tak é

mint a fel

— Ezt a
csak Radu
mázi, A
dése óta az

**Ny
al**

du
ci
me
re

Cim

du

Hol vannak a bűnösök?

„Ha ebben a perben az utolsó pénzügyi szemléstől kezdve a minisztériumig senki sem bűnös, akkor a szeszpanamanak nincsenek vádlottai” — mondta Kertész Jenő dr. a szeszgyárosok bünygi tárgyalasan. Hetekig fog elhúzódni a per

Cluj-Kolozsvár, január 17. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári törvényszék má sodik szekciója előtt kedden változatlan érdeklődés mellett folytatódott a három kolozsvári mezőgazdasági szeszgyár egységesített bünygi főtárgyalása. A több, mint ezer oldalra terjedő vádirat felolvasása hétfőn este nyolc óráig tartott és még kedden délelőtt is folytatódott. A vádirat konkluzióként megállapítja, hogy a szesznek az adó elől való elvonásával a százfenesi szeszgyár

73 millió, a szentpáli és gyulai szeszgyár pedig 250 millió lejtel károsította meg az államot.

Eddig tehát 323 milliónál több ez az összeg, amellyel a vádirat szerint az állam kárt szenvedett. Végeredményben a vádirat többrendbeli csalás és okirathamisítás büntetésében mondja ki bűnösnek a vádlottakat.

A mai tárgyaláson a védők mellett megjelent a kinstár képviselője is: Chivu Chivulescu szeszadófellenőr személyében, aki ennek a fantasztikus összegnek a megtérítését fogja követelni a vádlottaktól. A vádirat felolvasásának befejezése után a bíróság elrendelte a vádlottaknak egyenként való becsatlását, de mielőtt kihallgatásukra sor kerülhetett volna, dr. Kertész Jenő védőügyvéd emelkedett szószárra és a következőket mondotta:

Feljelentő, vagy cinkostárs

— A vádlottak elleni eljárást Radu Joan pénzügyi szemlést feljelentése indította meg. Ez a Radu Joan, mint ahogyan az a vádiratból is kiderül, a százfenesi szeszgyár mellé volt kirendelve, hogy ott a szeszgyártás menetét ellenőrizze és erről a törvényben előírt időpontokban jelentést küldjön fölöttes hatóságainak. Maga a vádirat is le szögezi, hogy ez a Radu Joan

hónapokon keresztül működött a százfenesi szeszgyárban, anélkül, hogy a tulajdonosok és az igazgatók ellen feljelentést tett volna.

— Nem ismerjük azokat az okokat, amelyek arra késztették Radu Joant, hogy megtegye azt a feljelentést, melynek komolyságát a törvényszéknek alkalma lesz felülvizsgálnia, de annyi bizonyos, hogy

amennyiben tényleg adóeltitkolást követtek el a százfenesi szeszgyárban, úgy abban Radu Joan épp olyan bűnös, mint a szeszgyárosok.

Ha Radu Joan hónapokon keresztül el lenőrizte a szeszgyárt, akkor biztos tudatában volt az ottan folyó állítólagos szeszcsalásnak. Így hát, amennyiben Radu Joan feljelentése helytálló, úgy

a feljelentő nem egyéb, mint a vádlottak cinkostársa. Viszont ha ez nem állhatna fenn, úgy a vádlottak épp olyan ártatlanok,

mint a feljelentők.

Az ellenőrök jegyzőkönyvei

— Ezt a megállapítást azonban nem csak Radu Joan személyére lehet alkalmazni. A százfenesi szeszgyár működése óta az inspekciónak egész során ment

keresztül, amelyről a jegyzőkönyveknek hosszu szériája tanuskodik. Ezek az inspekciónok, amelyeket a pénzügyminisztérium legmegbízhatóbbnak hitt szeszellenőrei végeztek, mindig kedvező eredménnyel végződtek a gyárra nézve és ezeknek nyomán egyetlen eljárás sem indult meg a jelenlegi vádlottak ellen. Ezek a jegyzőkönyvek éles ellentétben állnak a vádiratban felsoroltakkal. A vádirat szerint a szeszgyárban évek óta folytak az adó eltitkolások, viszont igen feltűnő, hogy ezek a jegyzőkönyvek egyetlen egy esetben sem számolnak be hasonló adó kihágásról.

Hol vannak a büntársak

— A konkluzió — mondotta dr. Kertész Jenő — itt is ugyanaz, mint Radu Joan esetében. Amennyiben a százfenesi szeszgyárnál valóban voltak adóeltitkolások, úgy abban a sürű ellenőrzéseket végző adófelügyelők éppoly bűnösök, mint a

jelenlévő vádlottak.

Ha pedig ebben az ugynevezett panamában a legutolsó pénzügyi szemléstől kezdve egészen a pénzügyminisztérium legmagasabb tisztviselőjéig senki nem bűnös, akkor

ennek a pernek egyáltalán nem lehet vádlottja, akkor a szeszadóeltitkolásban mindenki ártatlan.

Ezek az elszegényedett emberek a vádlottak padján ülnek. Hol vannak büntársaik, akik az állítólagos adóeltitkolásokat elősegítették?

Semmiségi panasz

Végül Kertész Jenő annak a véleménynek adott kifejezést, hogy a vádlottak ellen emelt horribilis vádak valódiságáról való meggyőződés okából a törvényszék szálljon ki a százfenesi szeszgyárba és ott őrizze ellen a vádirat állításait.

A törvényszék rövid tárgyalás után nem adott helyt Kertész Jenő dr. érde

kes előterjesztésének, amelyet perrend tartási okokból elutasított. A döntés ellen a védőügyvéd *semmiségi panasszal* élt. A törvényszék ezután beosztotta a vádlottak kihallgatásának időpontját. Eszerint a vádlottak kihallgatása január 23-án fejeződik be és csak akkor kerülne sor a tanúkihallgatásokra.

Farkas Lajos kihallgatása

Az első vádlott Farkas Lajos szeszgyáros volt, aki tagadta a terhére rótt bűncselekményeket. Kijelentette, hogy ártatlannak érzi magát.

Az elnök közölte a vádlottat, hogy a vád szerint hamis forgalmi bárcák segítségével manipulált. Farkas Lajos erre a következőket mondotta:

— Egyszer Nagyváradon tudomásomra jutott, hogy Szatmáron az én nevemre kiállított bárcák vannak forgalomban. Mikor erről értesültem, *bűnvádi feljelentést tettem egy szatmári szeszkereskedő ellen a kolozsvári ügyészségen.*

Puscañu vizsgálóbíró irodájában meg is győződtem róla, hogy a szatmári szeszcsesek az ott forgalombahozott adózatlan szesz más városokból való szeszgyárosok neveivel takarták. Így került forgalomba a én nevem alatt adózatlan szesz.

A kihallgatások további során is Farkas Lajos ártatlanságát hangoztatta.

Az antiszemita parázs botrányt rendeztek a lengyel sejmben Jizchak Grünbaum interpellációja kapcsán

A zsidó képviselő tulharsogta az antiszemitaikat és minden terror ellenére elmondotta beszédét

Varsó, január 17. Megirta az Uj Kelet, hogy Jizchak Grünbaum lengyel sejm-képviselő hosszabb idejű külföldi tartózkodása után újra visszatért Lengyelországba. J. Grünbaum tegnap megjelent a lengyel sejmbe és szószárra jelentkezett, hogy kifejtse a Zsidó Parlamenti Klub álláspontját a főiskolák autonómiaja ügyében. Amikor Grünbaum megjelent a sejm tribünjén, a nemzeti demokrata képviselők felpatantak helyeikről és kórusban kiáltották Grünbaum felé: „Vissza

Palesztinába!

Óriási zaj tört ki és az antiszemitaikat minden áron megakarták akadályozni a zsidó képviselőt beszédének megtartásában. Grünbaum azonban tulharsogta a közbekiáltókat és kifejtette, hogy ő és képviselőtársai ugyan rendkívül sajnálják a főiskolák autonómiajának megszorítását, de jobb elbánást nem érdemelnek meg az egyetemek. A tanárok személtára dobták ki az egyetemekről a zsidó

diákokat és diáklányokat és sehol sem találtak védelemre. A főiskolák a reakció érdekei lettek.

Grünbaum ezután az állampolgárság ügyében interpellált. Követelte, hogy mindazon egyének családjainak, akik szolgálatot teljesítettek a háborúban, automatikusan ismerjék el állampolgárságukat. A lengyel hadseregben számos zsidó szolgált, akiket ma idegenekként kezelnek az országban.

Február 22-én tárgyalja Aradi Victor ügyét a Jasi hadbíróóság

Maniut, Vaidát, Popa Adámot, Serbán Mihályt, Dem. Dobrescut idéztette be mentőtanukként Aradi. A tárgyalás napján tölti be 50-ik életévét az elítélt szociológus

Bucuresti-Bukarest, január 17. (Az Uj Kelet tud.) Aradi Viktor ügye már harmadszor kerül főtárgyalásra. Először, mint ismeretes, a második hadtest hadbíróasága ítélte el Aradit 15 évi kényszermunkára, amikor Salamon mérnököt, Várzaru volt őrnagyot és büntársait sok évi kényszermunkára ítélte a hadbíróaság. Aradi ellen is a kémskedés vádját emelték mert a Morgen című berlini kommunista laphoz cikkeket küldött, amelyek a sziguranca szerint titkos adatokat és számokat tartalmaztak az egyes romániai intézmények működéséről. A levelezés azonban a rendőrség kezére került és így a bizonyítékok igen súlyosak és terhelők voltak Aradira.

Aradi nem is tagadta, hogy a Morgennek dolgozott, de fenntartotta, hogy ez tisztán újságírói munka volt. Azt állítja, hogy háboruellenes cikkeket írt és nem küldött titkos jelentéseket. Ezért a munkáért jól meg is fizették. A sziguranca azonban az volt gyanus, ahogyan Aradi a levelezését továbbította. A detektívek, akik már évek óta figyelték Aradit, azt látták, hogy levelezéseit sohasem tette egy és ugyanazon postaládába.

A tizenöt évi kényszermunka-büntetés ellen Aradi fellebbezett és a felsőbb katonai hatóság meg is semmisítette az első foku ítéletet. Ekkor az ilfovi törvényszék elé került az ügy, itt azonban a törvényszék úgy döntött, hogy Aradi ügye a katonai bíróság elé tartozik. Így Aaradit másodsor is hadbíróaság elé állították, mely ezuttal 12 évi börtönbüntetésre ítélte. Aradi fellebbezett és kérte, hogy fellebbezését más bíróság tárgyalja le. A fellebbezést a felsőbb katonai bíróság elfogadta és a jasi hadbíróaságot jelölte ki a tárgyalás levezetésére. Aradi most a jasi hadbíróaság börtönében várja a tárgyalást és fanatikusan bizik abban, hogy

fel fogják menteni.

Rendkívül érdekes a tanuknak névsora, akiket Aradi a tárgyalásra beidézett. Ezek: Vaida Sándor, Maniu Gyula, dr. Adam Popa, Chirtop Josif, Dem. Dobrescu, Serbán Mihai, és dr. Parhon egyetemi tanár. Aradi azonban kijelentette, hogy akkor is kéri fogja a tárgyalás megtartását, ha a tanuk nem jelennek meg a tárgyaláson.

Aradi felesége és gyermeke Danzigban tartózkodik és élénk levelezést folytat az elítélttel. Érdekes, hogy február 22-én, a tárgyalás napján Aradi ötvenedik életévét tölti be. A börtönben Aradi szociológiai tanulmányokon dolgozik. Egyébként szigorúan el van különítve és senkivel nem szabad érintkeznie. Védelmét Lizette Georghiu és Schreier fővárosi ügyvédek látják el.

Már nem tartják valószínűnek Gregor Strasser alkancellári kinevezését

Ujabb feloszlítás előtt áll a német birodalmi gyűlés. Hitler megint tanácskozik

Berlin, január 17. Politikai köröket a belpolitikai helyzet újra élénken foglalkoztatja. A lapok jólétesült körökből származó információit közölnék, mely szerint a birodalmi kancellár el fog tekinteni az alkancellári állás meg szerzésétől s így Gregor Strasser be lépését a birodalmi kormányba már ismét kevésbé valószínűnek tartják.

Ezt megelőző jelentés szerint Hitler Weimarban pártja szervezeteinek vezetőivel tartott közös megbeszélést a politikai helyzetről. A nemzeti szocialista vezér Berlinbe utazott. Az estilapok szerint elkerülhetetlen lesz a birodalmi gyűlés ujabb feloszlításának szükségessége, mert a birodalmi kormánynak nem fog sikerülni elérnie a

törvényhozó testület összeülésének újabb elhalasztását. Az új választások dátumát február 19-re, vagy 26-ra kombinálják.

Theodore Dreiser: Amerikai tragédia. A szerelem és pénzszóvár amerikai ifjúság tragédiája. A legnagyobb mélységeket tárja fel, amelyek a háború utáni fiatal nemzedék előtt nyílnak meg: a szörnyű lelki harcot, amelyet a testet-lelket megállító szegénység és a gondatlanságot jelentő gazdaság nap-nap után való összehasonlítása jelent. A három kötet ára filom papírosan nyomva füze 234 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg előzetes beküldése mellett, vagy utánvétellel.

Nyomda- anyagot

durschus. quadrát,
cimírasi is naqu
mennységben ke-
resünk megvétele

Cim a kiadóban

Máramaros éhező gyermekei

A falvak zsidó nyomora és az Árvagondozó népkonyhája

Sighet-Máramarossziget, január 17. (Az Uj Kelet tud.) A Máramarosi Zsidó Árvagondozó Központ megnyitotta gyermek-népkonyháját. Ezer gyermeknek három hónapon keresztül reggeli tejet biztosít és ebédre egy tál meleg ételt.

Három helyen állított fel az Árvagondozó népkonyhát. Máramarosszigeten, Felsővisón és Borsán. A megye többi 46 helysége minden támasz és segítség nélkül áll.

S a népkonyhából azért lett gyermek népkonyha, mert az éhes gyermek na nagyon különösen tud nézni. Néma a nézése s fájdalmas és hasít a csontig, velőig — a megzobbadt lelkiismeretig.

A Joint vezetői ezért nyitották Máramarosban gyermek-népkonyhát.

Dr. Fischer József meglátogatta a gyermek-népkonyhát

Dr. Fischer József Máramaros zsidó képviselője meglátogatta Szigeten, Visón és Borsán az Árvagondozó népkonyhát. Munkatársunknak a látottakról a következő nyilatkozatot tette:

— Örömmel üdvözlöm a Máramarosi Zsidó Árvagondozó gyermekvédelmi akcióját. Ismerem Máramaros nyomorát és ezen akció nagyvonalúsága hívta van enyhíteni a nyomoron — Azzal, hogy 1000 éhező gyerek kapja naponta ellátását a népkonyhából, sok munkanélküli család helyzete van megkönnyítve.

— Informáltam magam az akció állásáról és meggyőződés, hogy az akció nagyszabású voltánál fogva támogatnia kell Románia zsidóságának is, mert Máramarosban nincs arányban az adakozó képesség az adakozásra szorultakkal és habár a Joint nagy öszeggel járult hozzá az akcióhoz, még mindig nincs meg a gyermeknépkonyha teljes költségvetésének a fedezete.

Eddig szól Máramaros zsidó képviselőjének nyilatkozata.

A deklarációt máramarosi suszterek...

Az Árvagondozónak azonban statisztikai adatai is vannak. Azoknak az adatai, akik a népkonyhára jelentkeztek. S ha az ember átlapozza ezeket a statisztikai adatokat, akkor látja, hogy a jelentkezők nyolcvan százaléka suszter és szabó.

Persze, valamikor ezek dolgoztak. Ez a két mesterség „jüdische párnosze” volt, mert Máramarosban is cipőt csináltak a nyolc-tíz gyermek. S a szegény Ma kihullott a szerszám a dolgos kezéből, de megmaradt minden családnál a nyolc-tíz gyermek. S a szegény anya, akiről a sok gyermek leszopta a húst, az éhező szájaknak csak könnye ket adhat.

Sők, a nyomor apró halálraítéltejei, kicsi eszükkel nem bírják felérni, hogy miért is kell nekik éhezni, amikor másutt van mit enni...

Ahogy a népkonyhát fogadják...

Hirsch Simon, az Árvagondozó máramarosi főnöke kintjárt Visón és Borsán a népkonyhák beszerzésével kapcsolatban. Tapasztalatairól elmondott egyet-mást munkatársunknak s ezek a hajmeresztően iszonyatos tapasztalatok felülmúltnak minden eddigi, a nyomorral alkotott képzeletet.

— Érthető — mondja Hirsch Simon — hogy örvendenek a népkonyhának. De komoly bajok is felmerülnek. Hogy például Borsánál kezdjem. A gyermekeknek nincs ruhájuk és cipőjük, hogy a konyháig elmelessenek. A leggyako-

ribb, hogy egy 5-6 gyermekes családnál egy cipő van és egy felsőruha. A gyermekek azután felváltva a család cipőjében és ruhájában mennek étkezni. Vagy ami a leggyakoribb: az apa rongyokba bugyolálja gyermekét, hátára veszi és elviszi a népkonyhára, hogy egy kis ételt vegyen magához.

— Ottlétem alkalmával — folytatja Hirsch Simon — a megható esetek egész sorozatát tapasztaltam. A borsai bizottság tagjai megfigyelték például két testvérnél, hogy naponta felváltva nem esznek kenyeret. Uresen isszák a tejet és üresen eszik a levest. Viszont a kenyérdarabot óvatosan hol az egyik hol a másik zsebbe eszta. Egy kis faggatás után kitudódott, hogy a kenyeret a szülőknek viszik haza.

A kis borsai kenyérkeresők...

Hát igen, ezért nyitott az Árvagondozó népkonyhát Máramarosban.

dozó népkonyhát Máramarosban.

Mert a felnőttek csak éhezzenek. A kutya se törődik velük. Hiszen azért felnőttek.

Sahhoz, hogy éheznek, valami közük nekik is van.

S abban, hogy éheznek, valami büniük nekik is van...

De a gyermekek?.. Az aprók, a kicsinyek, a vérszegények és angolkórosok...

...s az éhes gyermekek olyan fájdalommas tudnak nézni... (sch. d.)

A magunk részéről is felhívjuk ezen elsőrendű feladatot teljesítő gyermekvédelmi munka támogatására Erdély zsidóságának figyelmét, annál is inkább, mert ezen akció az egyetlen, amely máramarosi testvéreink gyermekeit megmentheti az éhezéstől.

Az adományokat kérjük a Máramarosi Zsidó Árvagondozó irodájába (Str. Sicului 12, Sighet) küldeni és azt hetenként fogjuk kimutatni.

Az első adomány az Uj Kelet szerkesztősége

Dr. Fischer József Cluj

Lei 1000

„ 1500

Cionista elnökség a bécsi zsidó hitközség élén

Dr. Desider Friedmann a hitközség új elnöke

Bécs, január 17. A napokban alakult meg a bécsi nagyhitközség új elöljárósága. A néhány héttel ezelőtt lezajlott hitközségi választások eredményei alapján a hitközség új elnökévé Dr. Desider Friedmann (cionista) választották meg, alelnökök lettek: dr. Josef Löwenherz (cionista) és dr. Jakob Ornstein (Osztrák Zsidók Uniója). A képviselőtestületbe: 4 unionistát és szociáldemokratát és 4 cionistát (2 revizionista, 1 klal és 1 poalecionista) választottak be. Miután az elnökség is hozzátartozik a képviselőtestülethez, itt is többséget képeznek a cionisták.

A hitközségi intézmények vezetőseit még nem választották meg, miután ebben a kérdésben még nagy ellentétek vannak a cionisták és az Unió között. A harc különösen az iskolaszék körül forog, amit az Unió elnöksége magának vándikál, viszont a cionisták is nagy súlyt helyeznek a nevelésre és annak irányítására. Ettől eltekintve az elöljáróság megalakulásának körülményei arra mutatnak, hogy az új többség és az új ellenzék között harmonikus együttműködés fog kialakulni.

KÖZGAZDASÁG

Hat és félmillió tonna cukrot termeltek a múltévben Európában

Jelentékenyen csökkent a cukor és a cukorrépa-termelés

Bécs, január 17. A napokban igen érdekes statisztika jelent meg az ezévi cukortermelésről. Eszerint Európában összesen 6 millió 515 ezer tonna nyerscukrot termeltek, vagyis egymillió tonnával kevesebbet, mint az elmúlt esztendőben. Ez a mennyiség az egyes európai országok között (ezer tonnánként) így oszlik meg:

Anglia és Skócia 360, Belgium 245, Csehszlovákia 630, Dánia 187, Finnország 7, Franciaország 910, Danzig szabadállam 20, Hollandia 240, Olaszország

322, Írország 26, Jugoszlávia 73, Litvánia 16, Lettország 25, Magyarország 105, Németország 1075, Lengyelország 820, Ausztria 160, Románia 64, Spanyolország 260, Svédország 231, Svájc 7, Törökország 18, Oroszország 1080.

A cukortermelés csökkentésével egyidejűleg megfelelő módon csökkent a cukorrépa-termelés is. Az 1931-32. mezőgazdasági évben 7 millió 843 ezer tonna cukorrépa-termeltek az elmúlt évi 8 millió 262 ezer tonnájával szemben.

A Banca Nationala megszervezte a devizaszigurancát

Bizalmas jelentést kell küldeni a vámnak minden külföldi utasról, akinek 20.000 lejnél nagyobb summa van

Hétezer lejnyi összeget lehet kivinni autorizáció nélkül

Bucuresti-Bukarest, január 17. (Az Uj Kelet tud.) A pénzügyminisztérium a tegnapi az összes vámhivatalokhoz újabb rendelkezéseket küldött a határpontokon való devizakontrolra vonatkozólag. Eszerint az országba jövő román, vagy idegen állampolgárok be kell vallják, hogy mennyi valutát hoztak magukkal. A bevallott összeget be kell írni az utlevélbe és az országból való kiutazásuk alkalmából az utlevélben feltüntetett valutamennyiséget akadálytalanul ki lehet vinni.

Egészen fantasztikus a körrejelésnek azon része, amely kötelességévé teszi a vámosságoknak, hogy azokról az idegenekről akik 20 ezer lejnél magasabb valutamennyiséget vullanak be, bizalmas jelentést kell tenni a Banca Nationala mellett mű-

ködő devizarendőrségnek, jelenteni kell az illető állampolgárságát, utlevélének számát és azt a helyet, ahol Romániában lakni fog, hogy „nyomozást” lehessen indítani. Erre a nyomozásra nyilvánvalóan csak a devizarendőrségnek van szüksége, hogy ez az általunk még eddig ismeretlen, de ugylátszik működő hivatal megfelelő munkához és így létjogosultsághoz jusson.

Akiknél a vámügyi hatóságok be nem jelentett valutát találnak, azt kényszeríteni fogják arra, hogy valutáját a hivatalos pénzváltónál lebbe váltsa át. Ha azonban vonakodni fog ezt megtenni, a minthogy erre egy idegen állampolgárt nem is lehet kényszeríteni, akkor rögtön értesíteni kell a Banca Nationala deviza-

rendőrségét. Hogy a devizarendőrség mit fog csinálni ebben az esetben, arról a rendelet egyelőre nem intézkedik.

A valuták és devizák kiviteléről szóló rendelkezéseket odamódosították, hogy minden utas autorizáció nélkül vihet ki 7000 lejnyi összeget, amely összegből maximum 2000 lej lehet leljen, a többi pedig pengőn, sillingen vagy csehkoronán kívül, bármely más valutában. Nagyobb összeg kivitelére vagy a három említett valuta bármilyen mennyiségben való kiviteléhez kell a Banca Nationala speciális engedélyezése.

FANNY

Marcel Pagnol négyfelvonásos színművének bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban

Marcel Pagnol neve nem ismeretlen a magyarul beszélő színházjáró közönség előtt. Evekkel ezelőtt „Topáz” című vígjátékát mutatták be Kolozsváron, Budapestén „Mariusz” című darabját játszották nagy sikerrel.

Ha a színlapon nem is volna feltüntetve a szerző neve, minden különösebb judicium nélkül meg lehetne állapítani, hogy a „Fanny” szerzője — francia.

Humorának finomsága, kispolgári beállítottsága, minden halksága mellett is izzó fajszeretete, emberábrázolási készségei hagyományosan realizisztikus élessége s mindezek betetőzésül: tipikusan francia és kispolgári gyermekimádata — olyan vonások, melyek a legtöbb vérbeli francia író jellemzők.

A „Fanny” kvalitásai kimondottan irodalmi kvalitások. Nincsenek benne színfalhasogató, kiélezett helyzetek, cselekménye szervesen épül fel figurái jellemén. Ezek a figurák a délfraancia természet legnemesebb tulajdonságainak hordozói: derekak, kedvesek, hevesek, megértők és egyben meghatóan esetenek.

Fannyi, a kis „megesett” marseillei leány alakja az üde tisztaság, a lángoló igaz bensőségesség és egyen a szilárd becsületesség mintaképe, akinél csak Panis ur, a naiv, rajongó, a kispolgári és emberi jóság minden szépségével felruházott vitorlagáros igazabb és színesebb egyéniség.

A darabnak nincs ugynevezett alapeszméje és mégis valami nagyon nemes és nagyon felvilágosodott humanizmus hangja hangzik ki belőle. A lázadás hangja a „törvénytelen” gyermek fogalma ellen, melynél hazugabban és gonoszabban még nem találtak ki az élet és a szerelem meggyalázására.

De a többi figurák is mind élő, szinte forróan és kicsattanóan élő emberek, különösen a tengerész fia apjára, aki az apaság érzésbeli nagyságának szinte szimbolikus megtestesítője.

Kis emberek, kispolgárok mind a darab „hősei”, ennek ellenére sokkal inkább hősök, mint a nagy tirádák és a festett sebek hősei.

És egy kiváló, bár modernnek csak tulajdonképpen nevezhető író alkotása, aki nem trükkökkel, nem hangzatos kifejezésekkel, hanem igazi érzésekkel, tehát igaz művészettel tud hatni.

Eppen ezért érdekes és nemes alkotás a „Fanny”, mely megérdemelte volna, hogy legalább az irodalmi érdeklődésű közönség teljes számmal vegyen részt bemutatóján.

Az előadás nem volt egyöntetűen jó. Egyes színészek pompás alakítása mellett bántóan hatott egyesek felkészületlensége. Az előadás legkimagaslóbb aktora ezúttal is Tóth Elek volt a tengerész-fia apjának szerepében. Csodálatos, hogy mennyi abszolút emberi van ebben a kiváló színészben. Forgács szintén feledhetetlen alakítást nyújtott volna, ha egy kissé nem tuloz. Így azonban Panisból inkább zsidó, mint francia figurát hozott ki.

Benes Magda bája, mimikájának kifejező ereje, hangjának behizelgő muzikálisa elvesztett szerepe nem-tudásának kinosságában. Meg kell tanulnia beszélni, hangjának modulációit a mondanivalóhoz igazítani, ha azt akarja, hogy sikerei legyenek. Pedig a „Fanny” szerepe igen hálás; kár, hogy nem aknáta ki sőt!

Fekete Mihály, tengerész-tisztje, Tompa László levélhordója szinte a beszélő karrikatura mulatságosságával hatottak. Miklóssy Margit anya-alakja naturalisztikusan erőteljes, igaz volt. Kisebbszerepekben Tasnády, Czoppán Flóra, Balázs Samu igyekeztek a legjobbat adni.

A közönség számos nyiltszíni tüsszel adott kifejezést tetszésének.

Uj alk

A kir

dése

London beavatott szerint K... delmi szer... do feleket... integritás... sesítés... más hatal... Moszkv... san nem e... cáfoiták. J... okozott. E... donból az... Min Tang... kotmányt

London... many kör... talmaknál... viselőihez... teket, köz... hírek cáfo... val, hogy... ja a távol... zott. Az a... vallja, ho... szág terül... ténő erőz... Egyide... many is... esot fog... helyzettel... Simon vis... tertanás... tanácskozt

Genf, zottság t... amelyen... tandó nép... meg. A bi... kozásait. Ezzel angol kül... annak a... gozza szer... gozza vég... távolkelet... A pári... ben, ha... tetsző hat... nécs elé... lépne a N... kolását a... kióban.

London... rint Feng... lovasságg... el akarja... védjüktől... rosát aka... lenné teg... és élelem

„LS

A tartal... ládja —

— Mar

A finom

é

As

Megrend

dése me

tályába

Uj alkotmány készül Kina számára

Kina és Oroszország közös védelmi szerződést kötöttek Japán ellen

Amerika álláspontja nem változott a távolkeleti kérdésben és megengedhetetlennek tartja Japán erőszakát Kina ellen. A Népszövetség is megkezdte a távolkeleti helyzet megvitatását. Japán a kedvezőtlen döntés esetén azonnal kilép a Népszövetségből

A kínai kormány a legmesszebbmenő katonai intézkedésekre készül a Japán betörés ellen

London, január 17. A Central News beavatott helyéről szerzett információi szerint Kina és Oroszország kölcsönös védelmi szerződést kötöttek, amely a szerződő feleket arra kötelezi, hogy területük integritását kölcsönösen védelemben részesítsék abban az esetben, ha valamely más hatalom betörne területükre.

Moszkva és Nanking a hirt hivatalsan nem erősítik meg, de ezideig nem is cáfolták. Japánban a hír nyugtalanságot okozott. Ezzel kapcsolatban jelentik Londonból azt is, hogy Nankingban a Kuo Min Tang alkotmányozó bizottsága új alkotmányt készít Kinának.

Anglia és Amerika is a távolkeleti kérdéssel foglalkoznak

London, január 17. Az amerikai kormány körtáviratot intézett az európai hatalmaknál akkreditált diplomáciai képviselőihez, melyben utasítja a nagyköveteiket, közöljék az Európában elterjedt hírek cáfolatát a hatalmak kormányaival, hogy az Egyesült Államok álláspontja a távolkeleti kérdésben mit sem változott. Az amerikai kormány változatlanul vallja, hogy megengedhetetlen más ország területének fegyveres erő által történő erőszakos megszerzése.

Egyidejű jelentés szerint az angol kormány is a hét vége előtt minisztertanácsot fog tartani, amelyen a távolkeleti helyzettel fognak foglalkozni. Sir John Simon vissza fog térni Genfből a minisztertanács napjára, hogy részt vehessen a tanácskozáson.

Genfben megkezdtek a távolkeleti probléma megvitatását

Genf, január 17. A tizenkilences bizottság tegnap megkezdte új ülését, amelyen a távolkeleti helyzetben beindított népszövetségi akció ügyét vitatták meg. A bizottság szerdán folytatja tanácskozásait.

Ezzel kapcsolatban Sir John Simon angol külügyminiszter az újságírók előtt annak a reményének adott kifejezést, hogy szerda estig a 19-es bizottság kidolgozza végleges határozati javaslatát a távolkeleti kérdésben.

A párizsi Matin szerint abban az esetben, ha a bizottság a japánoknak nem tetsző határozati javaslatot készítené a tanács elé terjeszteni, Japán nyomban ki lépne a Népszövetségből. A kilencz indokolását állítólag már ki is dolgozták Tokióban.

Feng kínai tábornok behatolt Mandzsuriába

London, január 17. Lapjelentések szerint Feng tábornok harmincezer főnyi lovassággal betört Mandzsuriába és ezzel el akarja vágni a japán csapatokat a hátvédjüktől. A kínai lovasság Toadang városát akarja elfoglalni, hogy ezzel lehetetlenné tegye a japánoknak municióval és élelemmel való ellátását.

Pekingből érkező jelentések szerint a japánok támadását heves kínai ellentámadás megakasztotta. A kínaiak széles fronton támadnak és a japánok utánpótlását részben elvágták, ami által a japánok veszélyes helyzetbe kerültek.

Genfből érkező jelentések szerint a kínai kormány bejelentette a Népszövetségnek, hogy a célzatos és pusztító japán előnyomulással szemben kénytelen a legális védekezés jogát igénybevenni. A japánok súlyosan megsértették a régebbi szerződéseket és az eddigi megállapodásokat, a megszállásokkal megsértették Kina státuszát, halomra öldösi a polgári lakosságot és rengeteg anyagi kárt okoznak, azonkívül az újabb japán csapat-

mozdulatokból arra lehet következtetni, hogy további megszállásokra, esetleg anaxiára készül a japán kormány. Ilyen körülmények között a kínai kormány kénytelen kijelenteni, hogy a helyzet további alakulásáért semmiféle kötelezettséget nem vállalhat, a felelősséget magától elhárítja és kénytelen a cselekvés tereére lépni. A kínai kormány felszólítja a Népszövetséget főtárgyalásra, hogy valamennyi tagállamot tájékoztasson a kínai jegyzékről.

Beavatott politikai körökben a jegyzékben annak a bejelentésnek látják, hogy a kínai kormány most már a legmesszebbmenő katonai intézkedésekre készül a japán támadásokkal szemben.

Kivonják a forgalomból a 20, 50 és 100 lejes okmánybélyegeket

Bucuresti-Bukarest, január 17. A legújabb királyi dekrétum szerint az 1933 március 1-én forgalomba hozott 20, 50 és 100 lejes okmánybélyegeket 1933 január 1-én érvényüket veszítették. A kivont bélyegeket helyett a CAM új sorozatot bocsát-

ott ki ugyanolyan értékben. A régi bélyegeket zárt borítékban a CAM bukaresti lerakathoz kell beküldeni az összeg érték megjelölésével, ahonnan a verifikálás után azonnal elküldik a megfelelő új bélyegeket.

Az amerikai Federal Reserve Bank a bankjegyforgalom és a hitelkeretek kibővítésére készül

London, január 17. A newyorki Federal Reserve Bank monetáris célokra változtatlanul erősen vásárolja az aranyat. A Newyork Herald szerint az amerikai pénzügyi körökben számolnak azzal, hogy az aranyalapról letért Délafrika aranyának legnagyobb részét Amerikának fogja eladni. A Federal Reserve Bank az aranyhalmozás okozta óriási kiadásai csökken-

tése céljából előbb-utóbb arra fog kényszerülni, hogy erősen kibővítse az amerikai bankjegyforgalmat és a hitelkereteket is. Remélik, hogy az erős dollárszaporítás meg fogja javítani az árat és megélénkíti a termelést Amerikában s ez kedvező kihatással lesz a világ gazdasági helyzetére is.

Halottak vérével gyógyítja a betegeket egy orosz sebész

Párizs, január 17. A francia fővárosban tartózkodik pár nap óta Sergius Judin orvosprofesszor, akiről azt mondta Jean Louis Fauré francia orvosprofesszor a medikusoknak:

— Figyeljék meg jól, amit a tanár ur mond, mert a világ egyik legnagyobb sebészét hallgatják!

Sergius Judin professzornak a felfedezése, hogy a halottak vérével gyógyítja az eleveneket. Eljárásáról a híres orosz orvos a következőképpen nyilatkozott a párizsi újságíróknak:

— Ami speciális eljárásomat illeti, az tulajdonképpen igen egyszerű. A sebészetben igen gyakran, különösen amikor már legyengült pácienseket operálunk — minden unciányi elvesztett vér rendkívül fontos szerepet játszik. Viszont teljesen vér nélkül operálni — lehetetlen. Ezenkívül itt vannak az ugynevezett elvérzetek. Azok, akiknek szerencsétlenségük vagy túlkészen veszik észre, vagy pedig gyári balesetek, ütőerek átvágásának áldozatai, akiknél néhány perc alatt következik be az elvérteledés. Ilyenkor a halottak vérével veszem igénybe, hogy megmentssem őket. És ezzel olyan pácienseket, akikről eddig lemondott az orvosi tudomány — a magamtalálta beavatkozással visszaadom az életnek.

— Módszerem technikai részéről egyelőre ne beszéljünk. Az különben sem napilapba való. Elégedjünk meg annak a megállapításával, hogy minden ilyen „in extremis“ megmentett beteg csak tiszta nyereség. És azzal, hogy a halottak vérével felhasználjuk, valóban senkinek sem ártunk. A rokonoknak — ha tudnak is róla — semmi kifogásuk ellene. (Ami mutatja felvilágosodott voltukat). Egy olyan energiát használunk fel, amelyet eddig — úgy mondhatnám — eldobtunk. És amelyet alig lehet pótolni. Hiszen az eleven emberektől való vértranszfúzió sokkal körülményesebb. Nem is mindig lehetséges. És mindig hátrányt jelent arra nézve, aki véret feláldozza.

— Az orvosi tudomány új perspektívákat kap. Mert egészen megváltozik sok betegség prognózisa abban a pillanatban, amikor tetszőleges mennyiségben áll rendelkezésünkre az emberi vér. Olyan vér, amelyet minden pillanatban s a szükségelt mennyiségben ömlésztünk át, akár belsőben szenvedő, akár sebészeti osztályu betegeink ereibe.

Magyar Színház

Szerdán este 9-kor:

Irja hadnaggy

A devizakorlátozás és a külföldön tanuló diákság nyomora

Cluj-Kolozsvár, január 17. (Az Uj Kelet tud.) Nemesak a kereskedőknek és üzleti vállalatoknak okoz súlyos nehézségeket a Banca Nationalának devizakorlátozása, hanem a külföldön tanuló egyetemi ifjúságnak is. Ezeknek a diákoknak a helyzete amugyis válságos és a szülők évről-évre, hónapról-hónapra kell, hogy redukálják azt az összeget, amit külföldön tanuló gyermekeiknek kell küldeniök. Ha ezt a pénzt sem kapják meg, ki tudja milyen sors vár ezekre a diákokra...

Már pedig nem kapják meg. A Banca Nationala rendeleteinek jóvoltából. Erről tanuskodik s az ebből fakadó helyzetet írja le az a levél, amelyet a mai posta hozott egy Strazsbourgan tanuló diáktól. Ime a levél:

„Otthon talán fogalmuk sincs az em bereknek arról, mily rettenetes helyzetbe sodorta a Banca Nationala sorozatos devizakorlátozásával a külföldön tanuló diákságot. Különösen legutóbbi rendelete teremt elviselhetetlen állapotot, miután eszerint az átutalásra szánt pénzt csak Bukarestben lehet kényeztetni és négy-öt hét kell, hogy elteljen, amíg a pénz valóban kiközbésztik. A helyzet illusztrálására jellemző az alábbi eset: Két román diák találkozik az uccán. Közös helyett már mesziről harsognak: „Megjött a pénz?” „Nem, hát neked?” „Nekem sem.” „Hogy az a...” (A többit nem lehet leírni.) „Most már igazán nem tudom, miként kerüljek délamerikai kolégám elé, — mondja az egyik —, hiszen már két hete állandóan ígérem neki, hogy kifizetem a kölcsönvett 50 frankot. De mit tegyek? Lakásomra sem merek hazamenni, hiszen másfél hónapja nem fizettem házbért. Reggel meglessem, mikor megy el a háziasszonyom, és akkor kiosonok...”

A vendéglőben, az ebédnél és a vacsoránál szintén a pénzkrisis a téma:

— Paszulyt eszem és tejből rizst — mondja az egyik. — Ez nem kerül sokba, kenyérral együtt mindössze két frank.

Mindenki csodálkozva nézi a szomszédasztalnál ülő román diákokat, aki egy teljes menüt rendel. A végén bevallja, hogy kabátját ma csapta zaciba. De itt van egy volt középiskolai tanárom is. Mosolygva eszi a paszulyt. Tanácsot ő sem tud adni, miként kaphatnánk hazulról egy kis pénzt.

Nem is beszélnek azokról, akik hetek óta nyomorognak és csak egyszer esznek naponta, mert a pénz, amit öt hete várnak otthonról, még mindig nem érkezett meg.

Jó volna, ha ezekről az otthoniak, de főleg Bukarestben a Banca Nationalánál is tudomást szerezzenek és meglátnák a devizakorlátozási rendelet következményét, amelyet egyetlen tollvonással bocsátanak ki.”

Eddig szól a strassbourgi diák levele. Kommentár nélkül ajánljuk az illetékes körök figyelmébe.

Az Uj Kelet könyvjegyzéke

Körmendi: Ind. 715	32 L
Szenderkényi Anna: Felszabadultak	32 L
Emil Ludwig: Mussolini	57 L
II. Miklós cár bizalmas levele: Szerelmem és tragédiám	56 L
Heltai: Életke	67 L
Károly Sándor: Az 500.ik emelet	40 L
B. Russel: Kina	90 L
Kassák Lajos: Angyalföld	65 L
Jarnó József: Börtön	40 L
Komor András: Fischmann S. utóda	48 L
Wells: A láthatatlan ember	32 L
Julien Green: Adrienne	44 L
Móricz Zsigmond: Forró mezők	44 L

A „Zsidó“ Marx
 Írta: Szabó Imre

A tartalomról: Rabbi Levy Marx családja — Marx Károly zsidó környezete — Marx és a Rotschildok — Bauer és Marx zsidóvitája.

A finom papirosra nyomott példánvok

ára 30 lel
 Az egyszerű kiadás ára:
15 lel

Megrendelhető bélyeg előzetes bekládése mellett is az Uj Kelet könyvosztályában Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Weizmann nagy beszédet tartott Palesztina mai helyzetéről

A zsidó országépítés alapja a chalucit és a zsidó munka biztosítása

London, január 17. Január 8-án nyílt meg Londonban az angliai Cionista Föderáció évi konferenciája. Az országos konferenciát dr. Weizmann Chajim a Föderáció elnöke nyitotta meg hatalmas beszéddel, amelyben a következőket mondotta:

Palesztina mai helyzete
— Félek, hogy barátaim és ellenfeim közül igen sokan csalódnak, hogy beszédemben nem fogom érinteni a politika terepét, amelyről nem vagyok hivatott beszélni és csupán Palesztina mai helyzetére fogok szorítkozni. Ismert dolog, hogy a világgazdasági depresszió ellenére az utóbbi 18 hónapban lényegesen javult Palesztina és a Zsidó Nemzeti Otthon helyzete. Két fontos jelenségben jut ez kifejezésre: a folytonos bevándorlásban — havonta 1000 ember átlagosan — és a munkanélküliség teljes kikészülésében. Ez a két tényező szinte egyedülálló ma az egész világon, mert mindenütt nagy munkanélküliség uralkodik és mindenütt eltorlaszolja az országok a bevándorlás kapuit. Lényegesen hozzájárul azonban a kedvező helyzethez és a folytonos fejlődéshez az országban folyó állandó tökébeözönés, amely mellett nagyszerűen prosperálnak az ipari vállalatok.

A mai és az 1925. évi konjunktura

— Sokan attól félnek, hogy visszaesés következik ezután. Természetes dolog, hogy a zsidó népet meg kell óvni a túlzott optimizmustól. A földárak emelkedése nyugtalanító jelenség. Egy beütemezett narancs-telekért, mint hallom, ma már 300 fontot fizetnek, holott a normális árak 80—90 font között kellene mozognia. Azok, akik pénzüket ilyen alapra fektetik, normális viszonyok között aligha számíthatnak megfelelő nyereségre. Itt valóban veszedelem rejlik. Eppen ezért nagy elégtétel számomra, hogy az exekutív energikus lépéseket tett a telek spekuláció korlátozása és szabályozása irányában. Sokan ama pesszimisták felfogásának adnak kifejezést, hogy az az emberanyag, amely most Palesztinába megy, egy esetleges visszaesésnél — én remélem, hogy erre nem kerül sor, — elvesztik talán bizalmát és bátorságát és nem lesz meg benne a kellő erő, hogy szembeszálljon a nehézségekkel. Lehet, hogy így lesz, lehet, hogy nem. Hiszen minden bevándorlási országban akadnak emberek, akik a kritikus időkben elvesztik reményüket és visszavándorolnak. Mindeneset remélnek fel, magam is óva intek mindenkit egy periódusnak a tulcsülésétől, még akkor is, ha az alkalmas és okot ad optimizmusra. A mai prosperitásban azonban nem lehet és nem szabad összehasonlítani az 1925. évi konjunkturával. Akkor is fellendülésben volt az országépítés. A bevándorlás nem évi 12 ezer emberre rugott, mint ebben az évben, hanem 25 ezerre. A visszaesés hírtelen és rájött módon jött, a családás óriási volt. De meg kell adni Palesztinának a maga igazságát és le kell szögeznünk, hogy az 1926—27. évi krízis nem annyira a palesztinai helyzetből fakadt, hanem Palesztinán kívüli okokra vezethető vissza. Az egyik súlyos ok Lengyelország gazdasági összeomlása volt, amely a bevándorlók elszegényedését idézte elő. Palesztina ma a font sterling országaival áll összeköttetésben. A zsidó Palesztina lakossága ma sokkal magasabb élet-nívón áll és gazdaságilag sokkal meg-alapozottabb, mint amilyen 1925-ben volt, amikor az árak magasak és a hitel rendkívül drága volt. Ma alacsonyok az árak és olcsó a hitel is.

A Jewish Agency
— A kielégítő és kedvező helyzet azonban sajnos nem érinti a Jewish Agencyt. Ez az a leggyengébb pont az országépítésben. Sok mindent csináltak Palesztinában a Jewish Agency feje fölött, amely ezáltal mindinkább vesztett erejéből. Az anyagi eszközök hiánya alássa a Jewish Agency hatalmát és erejét. De ha a Jewish Agency mai formájába vetett remények nem is igazolódtak, ez még nem jelenti azt,

hogy a Jewish Agency eszméje és lehe-tősége meghiusult. Sokan mesterséges ellentétet akarnak felállítani a magán-gazdaság és a nemzeti kolonizáció kö-zött. Ezt az ellentétet nem tudom elis-merni, mindkét építési forma harmoni-kusan fejlődhet egymás mellett Palesz-tinában. Minden egyes zsidó, aki Pa-lesztinába megy és egy darab földet szerez meg magának, hozzájárul a Nemzeti Otthon építéséhez, feltéve, ha zsidó munkásokkal dolgozik. Nem va-gyok ellensége az arab munkásnak. Palesztinában azonban három gazda-sági tényező dominál: a zsidó, az arab és a mandatarius hatalom. Ezek óta

harcolunk azért, hogy a mandatarius hatalom megfelelő számú zsidó munkást alkalmazzon az állami közmun-kákban. Némileg javult a helyzet eb-ben a tekintetben, de távolról sem any-nyira, hogy jogos igényüket teljesített nek lássuk. Ami az arab faktort illeti, egy arabnak sem jutna eszébe, hogy zsidó munkást alkalmazzon. Ennek kö-vetkeztében a magunk kis birodalmá-ra vagyunk ráutalva, amelynek, ha növekedni fog, zsidó munkán kell ba-zároznia: amíg eljő a nap, amikor Pa-lesztinában nem három, hanem egyet-len faktor fog dominálni, amelyben mindhárom tényező együtt fog dolgo-zni az ország általános jólétéért. Mind-addig azonban súlyos kárt jelent a Zsidó Nemzeti Otthon számára a zsi-dó munkások kirekesztése a zsidó vál-lalatokból.

Weizmann ezután rámutatott a cha-lucit fontosságára, amely az egyete-mes nemzeti építómunka fundamentu-mát képezi és a Nemzeti Alapok tá-mogatására hívta fel a konferenciát.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A milliók tolvaja. Willy Forst, E. A. Dupont, Bruno Frank. Ez a három név jegyzi a legújabb német operett-slagert, a milliók tolvaját, Bruno Frank, a híres német színpadi szerző, szédületes tempójú, egyszerre izgalmas és kacagtató, fantasztikus színhámostörténetet írt, amelynek főszerepét Willy Forst játssza a nagyszerű Dupont rendezésében. Paul Hörbiger, mint detektív felejthetetlen figurát csinált és Alice Treff, ez az új színésznő a német kritikákban mint „új csillag a film egén” szerepel. A milliók tolvaja egyesíti magában a film minden képzelhető erényét: operett, kalandfilm, társadalmi dráma egyszerre, elsőrangú sztárszereplőkkel, hihetetlenül ötletes rendezéssel.

A Magyar Színház heti műsora

Szerdán este 9-kor: Irja hadnagy. (Meller Rózi óriási sikertű szatirikus játéka ötödik sorozatszám: 39.)

Vasárnap délelőtt 11-kor: Hőfehérke. (Gyermekelőadás rendkívül olcsó helyárakkal: 10, 20, 25 és 30 lej. Sorozatszám: 40.)

Az Opera műsora

Szerda, január 18: Alarcosbál.

Péntek, január 20: Traviata. (P. Stefanescu-Goangă baritonista fellépésével.)

Vasárnap, január 22 (este): A zsidónő. Hétfő, január 23: A madarász. (Operett-premier.)

Szerda, január 25: A madarász.

SELECT-MOZGO műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órákor: Csütörtök 3, 5, 7 és 9 órákor: Péntek 3, 5, 7 és 9 órákor: Szombat 3, 5, 7 és 9 órákor: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: Congorilla. Az első, Afrika óserdőiben készült expedíciós film. Műsoron kívül legújabb hangos heti híradó.

CORSO-MOZGO műsora

Visszatérés a frontról. Douglas Fairbanks, Anthony Bushell, Rose Hobart.

Szinkór-Mozgó műsora

Szerdától: Kadétkisasszony. A szezon leg-nagyobb operettsikerének reprize. Dolly Haas, Gustav Fröhlich és Hal-may Tibor. Szombaton: A milliók tolvaja. A főszerep-ben: Willy Forst. Kalandregény!

URANIA-MOZGO műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órákor: Csütörtök 3, 5, 7 és 9 órákor: Péntek 3, 5, 7 és 9 órákor: Szombat 3, 5, 7 és 9 órákor: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: Mata Hari. Szezonunk legnagyobb filmje. Főszereplők: Greta Garbo, Ramon Novarro, Lyone Barrimore, Lewis Stone.

ROYAL-MOZGO műsora

(Iparkamara új palotájában)
Ma: A legszebb kaland. Brilláns német zenés vígjáték. Főszerepek-ben: Nagy Kató, Wolf Albach Retty. Csütörtöktől: Sehmann mama 3 leánya. Operett világszláger.

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, január 18.

Bukarest, 17: Rzenekar. 19.40: Gram-mofon. 20: Szakszofon. 20.20: Zongora. 20.50: Előadás. 21.05: Énekhang. 21.50: Hegedűhang.

Budapest, 9.15: Szalózenekari hangv. 12.05: Hangv. 12.25: Hírek. 1: Pontos idő jelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 3.30: Diák-félóra. 4: Curiéné asszony munkája. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Ba-lalajkazene. 5.45: Novella. 6.15: Hangv. 6.45: Olasz nyelvoktatás. 7.15: Előadás. 8.30: Színműelőadás. Utána pontos időjel-zés, időjárás, hírek, majd trió. 11: Cigány zene dalokkal.

Bécs. 21.50: Zenekari hangv. Lipcse. 21: Szimfonikus hangv. Stuttgart. 22.45: Filharmónikus hangv. Varsó. 21: Zongorahangv. Milánó. 19.30: Kávéházi zene. Prága. 20: Opera. Pozsony. 18: Magyar óra.

Csütörtök, január 19.

Bukarest, 17: Könnyű zene. 18: Hírek. 18.25: Könnyű zene. 19: Előadás Romá-nia lakosságáról. 19.40: Gounod: Faust c. operája. Szünetben hírek.

Budapest, 9.15: Hangv. 12.05: Ének-hangv. 16: Előadás. 17: Földművelésügyi minisztérium előadása. 17.30: Templomi hangv. 18.45: Angol nyelvoktatás. 20.45: Magyar népzene. Bartók Béla hangv. — 21.03: Cigányzene. 23: Hírek. 22.40: Elő-adás. 23: Tánccselez. Bécs. 7.40: Táncczene. 10.10: Esti hang-verseny.

Berlin. 7.40: Szór. zene Heilsberg—Königsberg. 7: Kamarazene 8.05: Offenbach daljáték.

Breslau. 7.30: Komjáthy Károly: Ej-féli tenger c. operettjének közv. Lipcse. 10.30: Offenbach: Hoffmann meséi c. operája.

Hamburg. 10.30: Táncczene két zongorán.

Svájci német adók. 7.30: Wagner: Tannhauser c. operája.

Varsó. 17: Grammfon. 20: Könnyű zene. 23: Táncczene.

Kattowitz. 19.15: Grammfon.

Milánó. 19.30: Grammfon. 21: Opera-előadás.

Róma. 19.45: Szimf. hangv.

Prága. 19.40: Ének. 21: Filharmónikus hangverseny.

Pozsony. 18.25: Grammfon.

Brünn. 20: Szláv zene.

Kassa. 21.30: Grammfon.

Kopenhága. 20.10: Szimf. hangv.

Londoa. 19.30: Schumann művei.

Párizs. 20.30: Grammfon.

Osló. 21: Kamarazene. 22.15: Dalok.

Motla. 19: Wagner: Walkürök című operája.

Szederkényi Anna: Felszabadultak. A kitünő írónő a ma asszonyának és ver-gődő korunknak legizibb problémáit tár-gyalja regényében. Ára csak 32 lej. Kap-ható az Új Kelet könyvostályában.

Primăria Municipiului Cluj.

No. 25156—1932.

ANUNT

Municipiul Cluj arendează prin licita-ție publică orală pe anii agricoli 1933, 1934 și 1935 următoarele terenuri proprie-tatea Primăriei:

1. Terenul „Berc” lângă fabrica Der-mata în suprafață de 2 jugh. 356 stj. □.
2. Intravilanul în Strada București în suprafață de jugh. 642 stj. □.
3. Pășunea din dosul Cetățuiei suprafa-ță de 8 jugh. 473 stj. □.
4. Grădina veche de fân din Strada Chintăului în suprafață de 2 jugh.
5. Locul pentru vamă Strada Pata su-prafață de 200 stj. □.
6. Locul pt. piață, platoul Pietros în suprafață de 1370 stj. □.
7. 2 parcele situate între străzile A. Frâncu și C. Brâncoveanu în suprafață de 600 stj. □.

Licitatia se va ține pe lângă respecta-rea dispozițiilor cuprinse în art. 88—110 din Legea Contabilității publice și a normelor generale publicate în Monito-rul Oficial No. 127—1931 în ziua de 9 Feb-ruarie 1933, orele 11 a. m. înaintea Comi-siei de licitație, sala de ședințe.

La începerea licitației, fiecare concu-rent va depune la mâna dlui Președinte al Comisiei în plic închis o garanție pro-vizorie în numerar sau efecte garantate de stat egală cu 5 la sută din prețul inițial ce-l va oferi pe întreaga durată de arendă.

Condițiunile mai detaliate se pot vedea în biroul Serviciului economic.

Cluj, la 3 Ianuarie 1933.

Primăria Municipiului Cluj.

Primăria Municipiului Cluj.

No. 25156—1932.

ANUNT

Municipiul Cluj publică licitație pub-lică cu oferte în scris, închise și sigilate pentru lucrare în parte pe anul agricol 1933 a următoarelor terene proprietatea Primăriei:

- a) Fănațul dela Tareea de cea 297 jug-here.
- b) Drumurile dintre fânețele Clujului de cea 18 jughere.

Licitatiile se vor ține pe lângă respec-tarea dispozițiilor cuprinse în art. 88—110 din Legea Contabilității publice și a normelor generale pentru ținerea licita-țiilor publicate în Monitorul Oficial Nr. 127 1931. în ziua de 16 Februarie 1933, ore-le 11 a. m., înaintea Comisiei de licitație sala de ședințe.

Concurenții cu ofertele lor vor arăta ce garanție oferă Primăriei pentru exe-cutarea în bună regulă și conform condi-țiilor fixate a lucrărilor în parte a făne-țelor din chestiune.

Condițiunile pentru lucrarea în parte a terenelor de mai sus se pot vedea în biroul Serviciului economic.

Cluj, la 3 Ianuarie 1933.

Primăria Municipiului Cluj.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vas-tarabb betűvel 6 lej, Legkisebb apró hirdetés 30 lej. Allástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések dí-ja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellé-keve van.

Bérbeadó Cămpia Turzin (Aranyos-gyeres) vasutal szemben a volt Szabó Gábor féle vendéglő szállodával együtt berendezve. Értekezni Pártos Adolf Tur-da.

Szészarusítási engedélyt keresek. Ér-deklációk forduljanak str. Filipescu 2 sz. alá felvilágosításért.

VARRÓNÓ, elsőrangú francia- és angol munkás vállalkozó nagyon olcsón a legköl-tönbféle fazonok készítését, csakis salát-lakásán: Cal C. Victoriei 139. sz. (háttal az udvarban.)

Naponta frissen fejt kóser tehen- és hivalvtaj (házból szállítva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és túró kapható Schwartz Izsácnénál. Str. Filipescu (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegéskártyák is — kihordásra is — kapható. Csak megrendelésre.

— Haz

— Trot

— Száz

— Szab

— Szemb

— Szemb

— Szemb

— Szemb

— Szemb

— Szemb

— Szemb

HIREK

Operett világláger!
Csütörtökön a Royal
Mozgóban
Lehmann
mama 3
leánya
Berlin,

Bécs, Budapest
két hónapig ját-
szotta egyfolytá-
ban. Főszerepben:
Hansi Niese

Hazaárulás vádjával letartóztattak egy thüringiai tartománygyűlési képviselőt. Berlinből jelentik: Gothában és Erfurtban beszüntették a kommunisták kiképző tanfolyamának működését, mert kompromittáló iratokat foglaltak le. Roessel thüringiai tartománygyűlési képviselő, a tanfolyamok vezetője hazaárulás vádjával letartóztatásba került. A résztvevők ellen eljárás indult.

Trotzkij Uruguayban akar letelepedni. Londonból jelentik: Montevideoi jelentés közli a hírt, hogy Trotzkij kérést terjesztett elő Uruguay kormányához az iránt, hogy uruguayi területen telepedhessenék le.

Száz lejjel akarta megvesztegetni a hatósági közeget és — három ezer lejbe került. A kolozsvári törvényszék Epure tanácsa előtt hatósági közeg megvesztegetése és csendháborítás miatt vádlottként állott M. P. kolozsvári gyógyszerész. A vádirat szerint június huszonhetedikén M. egy társasággal együtt mulatott a Takács vendéglőben, ahonnan cigánnyal és hangos zeneszóval jöttek a Vasile Stroescu uccába, ahol az egyik ház ablakai alatt éjjeli zenét akartak adni. Moldovan Joan szolgálatos rendőr észrevette a hangos társaságot és figyelmeztet te őket, hogy hagyják abba a zenélést. A vádlott erre száz lejt tett a rendőr zsebébe. A rendőr ezután otthagya a társaságot és másnap jelentést tett a vesztegetés kísérletről a hatóságoknak. A tárgyaláson a vádlott tagadásban volt, de a tanúk eskü alatt bizonyították a lejtésvett eseményeket. A vádlottat 2000 lej mellett és 1000 lej főbüntetésre ítélték, a melyet tudomásul vett, anélkül, hogy fellebbezett volna a felsőbb fórumhoz.

Szombaton a Színkör Mozgóban: A mil-liók tolvaja, Vidám kalandorregény. A főszerepet játssza: Willy Forst!

Meg kell jegyezni a Koprof hashajtó nevét.

A legnagyobb sportszenczió. A Sport Enciklopédiája (Sport és játék). Két hatalmas lexikonkötet. 734 oldal, 500 illusztráció, 50 műmelléklet, egészvászon kötés, a régi 1500 lej helyett 248 lej Lepage-nál Kvár. Postán utánvétellel portómentesen.

Hutchinson hó- és sárclipő

Akinek három papi generáció állott a koporsója mellett. Sulyos csapás érte Weiss Gyulát, az Unirea igazgatóját, a eluji és az erdélyi orth. zsidóság vezető személyiségét. Édesanyja, öz. Weiss Mózesné (sz. Berger Chana) téveth hó 18-án Margittán elhunyt. A megboldult egyike volt népünk kiváló nagyszonyainak. Okossága, jósága, istenféltelme és szerény sége példabeszédek voltak. A temetés hétfőn ment végbe Margittán nagy részvét mellett. Megtörtént az a csodálatos és nagyon ritkán előforduló dolog, hogy három papi nemzedék; a margittai, a tasnádi és a csékei főrabbi, az elhunyt gyermeke, unokája és dédunokája mondtak gyászbeszédet. Messze földön híres, tudós és bölcs férjének méltó, segítő-társa volt és kiváló orth. zsidó világi és papi nemzedéket nevelt. — Az említettek kívül Weiss Oszkár főrabbi, a szilágyi nagyfalui gaon, az elhunyt fia, Weinberger Pinkász széplaki főrabbi és Kaufmann margittai alrabbi, unokái mondtak gyászbeszédet. A rahoí, a tenkei főrabbi, valamint Weiss színérváraljai alrabbi, unokái, az idő rövidsége miatt nem jelenhettek meg. Az elhunyt nagyszonyt, utolsó kívánsága szerint, Margittán helyezték örök nyugalomra, a margittai néhai caddik ohelja mellé.

ORION-RADIO
SZÓRAKOZTATJA
ORION-RADIO
INFORMÁLJA
ORION-RADIO
TANÍTJA

ORION
7037

Tizenkét év elmúltával bevallotta, hogy megölte mostohafiát. Bécsből jelentik: A littschai rendőrség érdekes bűncselekményt fedezett fel a közelmúltban, melyet 12 évvel ezelőtt követtek el. Biedermann Johanna 68 éves asszony 1921-ben együtt élt 30 éves mostohafiával, Biedermann asszony fia, aki fiatal kora ellenére egy aggyastyán benyomását keltette, egy napon felakasztva találták a kamrában. Az asszony akkor azt vallotta, hogy a különös férfi hirtelen elmezavarában akasztotta fel magát. Most tizenkét év elmúltával Biedermann jelentkezett a rendőrségen és bevallotta, hogy tizenkét év óta nyugtalan lelkiismerettel tengeti életét. Eppen ezért most kénytelen bevallani, hogy tizenkét évvel ezelőtt ő ölte meg a mostohafiát. Az öreg asszony azt is elmondotta a rendőrségen, hogy furcsa természetű, zárkózott fiával nem tudott kijönni s ezért tette őt ej láb alól.

Ma utoljára
„A legszebb kaland”
brillians vigjáték Nagy Katóval
a Royal Mozgóban.

Newyorkot elárasztották a madarak. Newyorkból jelentik: Newyorknak érdekes ornitológiai eseménye van. Néhány nappal ezelőtt mintegy háromszázezer madár árasztotta el a fővárost. A madarak, akik ebben a különös és szokatlan időben látogatták meg a várost, nem tudni miért jöttek, úgy, hogy e pillanatban negyreszben a városi muzeum erezhén ütöttek tanyát. Nappal óriási szencziót keltenek az énekes vendégek úgy, hogy a newyorkiak száz számra álldogálnak és így megakadályozzák a forgalmat. A madarak éjjelenként olyan koncertet rendeznek, hogy a lakosság képtelen lehunyni a szemét. Tudományos szakértők és kutatók képtelenek kikutatni ennek a szokatlan madárinvazióknak az okát.

Szombaton a Színkör Mozgóban: A milliók tolvaja, Vidám kalandorregény. A főszerepet játssza: Willy Forst!

Szerelmem és szaporodás. Dr. Totis alapos és bátor új könyve a legegységesebb problémákról. Ára 72 lej. Születésszabályozás 90 lej, a kettő együtt 117 lej. Még korábbi szencziós műve Az ifjúság nemi problémái 75 lej utánvétellel portómentesen Lepage-nál Kolozsvár.

Akiknek a szívük működése rendetlen, erőködés nélkül úgy érhetnek el könnyű megoldást, ha naponta reggel éhgyomorral megisznak egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet.

A világ népei. Az egész föld gazdasági, társadalmi és politikai élete, története, kultúrája A sorozat 1. szám: Olaszország (Föld-Nép-Kultúra), 2. Svájc, 3. Japán, 4. Ausztrália. A továbbiak folytatólagosan. Egy-egy szám ára 36 lej. Küldje bélyegben és portómentesen kapja Lepage-tól Cluj.

Szombaton a Színkör Mozgóban: A milliók tolvaja, Vidám kalandorregény. A főszerepet játssza: Willy Forst!

A Népszövetség pénzügyi bizottsága Esztoroszági pénzügyi helyzetével foglalkozott. Genfből jelentik: A Népszövetség pénzügyi bizottsága tegnapi ülésén Esztoroszági pénzügyi helyzetével foglalkozott. A bizottság mai ülésén Görögország és a görög jegykebeosztás bank pénzügyi helyzetével foglalkoztak. Várják Genfben a román delegáció érkezését is, mert a pénzügyi bizottság ülészakán a román pénzügyi helyzet is megvitatásra kerül.

Száz százalékkal van arannyal fedezve a francia jegybank bankjegyforgalma. Párizsból jelentik: A francia jegybank bankjegyforgalma több mint száz százalékkal van arannyal fedezve, a látra szóló devizakötelezettségek fedezete is meghaladja a 80 százalékot.

Szombaton a Színkör Mozgóban: A milliók tolvaja, Vidám kalandorregény. A főszerepet játssza: Willy Forst!

Negyszáz kilométeres vasutvonal elektrifikálását tervezik Svájcban. Bernből jelentik: A svájci szövetségi vasutak a legközelebbi években 400 kilométeres vasutvonal elektrifikálását tervezik. Ennek lehetővé tételére tavasszal meg fogják kezdeni a Schwyz kantonban lévő Einsiedel közelében. 900 méter magasságban a tenger színe felett egy völgyzáró gát és egy kilenc kilométer hosszú és 1,3 km méter széles víztartály kiépítését. Az előirányzott költségek 62 millió svájci frankot tesznek ki.

Üde lesz a bőre, ha fürdőjébe Velosa pezsgő fenyőtablettát tesz.

A kanadai rádiótelepek kiaknázására finomító-üzem létesült. Londonból jelentik: A kanadai Nagy medve tó északi partján a gazdag rádiótelepek kiaknázására finomító-üzem létesült, amelyben vegyreszek új eljárásával soha nem sejtett mennyiségű rádium előállítását te szik lehetővé. E művek új fejezetet jelentenek a dominion történetében.

Szombaton a Színkör Mozgóban: A milliók tolvaja, Vidám kalandorregény. A főszerepet játssza: Willy Forst!

Irakban a gabonaárak a világpártás fölé emelkedtek — a katasztrófális esőhiány miatt. Londonból jelentik: Irakban katasztrófális esőhiány következtében a gabonaárak magasan a világpártás fölé emelkedtek. Az egész országban nagy a nyomor. A szárazság május óta tart. Néhány nappal ezelőtt kiadós eső esett több kerületben s ebből az alkalomból országos örömmünnepeket rendeztek Irakban.

A bethleni zsidó ifjúság műsoros táncestélye. A bethleni zsidó ifjúság nagy sikerrel estélyt rendezett a napokban. Az estélyt — amelyről röviden már beszámoltunk — Schwartz Ernő konferánzia nyitotta meg, majd Brümmer Zoltó Gh. Cosbucnak egy költeményét szavalta el nagy hatással, Eidinger Gézuka a monológjával aratott nagy sikert, Brender Rittuka, a nagyváradi balettskola növendéke szűnni nem akaró taps után másodsor is eltáncolta bájos táncszámát. Majd Herskovits Regina, Rosenberg Rezsike, Berkovics Béla, Fried Béla és Meister Babi arattak frappáns sikert egy bohózat eljátszásával. A műsor következő száma: Schnabel Manci Dés kuplészámai nagy tetszést vívtak ki. Az est fénypontja a zenekonzervatóriumot végzett 12 éves Brender Heini hegedűszáma volt. A kiforrott művész játékát Soor Icu Nagyvárad zongoraszáma követte, aki ugyan-csak meghódította a közönséget. A műsor utolsó száma a Balettpóba című táncjáték volt, amelyet Ábrahám Sári, Indig Irén, Rosenberg Fáni, Feig Jolán, Rosenberg Rezi és Rosenberg Rózi táncoltak el. A bevételt részben a helybeli szegények javára, részben pedig cionista célokra fordították.

Raktárunkban lévő zsidótárgyú könyveket olcsón kiadjuk:
Max Nordau: dr. Kohn — 25 L
Felix Weltsch: A zsidókérdés a modern eszmeáramlatok tükrében — 25 “
Solem Alejchem: Leégett nemesek — 10 “

NAPRÓL NAPRA

A braziliai Natalból jelentik, hogy az Arc en ciel francia óceánrepülő óriás-gép az óceán átrepülése után Mermoze pilóta vezetése alatt helyi időszámítás szerint 16 óra 48 perckor Natalba érkezett s leszállott. Az Arc en ciel francia óriásrepülőgép a senegáli St. Louisból az óceáni utat a braziliai Port Natalig 14 óra 27 perc alatt tette meg pilótán kívül hat utassal fedélzetén.

Ugy hírlik, hogy a német birodalmi kormány legközelebbi rendeletét fog kiadni, amely eltiltja a színházgyekek rendezésénél jóval olcsóbban történő tömeg-eladását. Berlinben ezt a rendszert a Rotter-fivérek színházi koncertje honosította meg.

Willy Burmester, a világhírű hegedűvirtuóz, aki 17 éves kora óta szerepelt hangversenydobogón, szülővárosában, Hamburgban 64 éves korában szívszélhűdésben meghalt.

Felmerült az osztrák állami színházak helyárait leszállításának terve. Ezzel és az osztrák rádiótársaságtól várt szubvencióval remélik a szanalást, Szó van arról is, hogy rövidesen szaporítani fogják az olcsó bérleti előadásokat.

Szombaton a Színkör Mozgóban: A milliók tolvaja, Vidám kalandorregény. A főszerepet játssza: Willy Forst!

A Paris Soir rotterdami távirata jelenti, hogy az Aréna-színház, Hollandia legnagyobb, ezerkétszáz személyt befogadó, képességű színháza tüvészben megsemmisült. Az erős fagy rendkívül megnehezítette a megkísérelt oltást. A tűz keletkezésének oka valószínűleg rövidzárlat volt. Emberéletben nem esett kár.

EGYESÜLETI ÉLET

Cionista dienst. A Zs. N. Sz. helyicsoporthja f. hó 18-án, szerdán este fél 9 órakor tartandó heti dienstjét Bialik méltóságának szenteli. A költő munkájáról és életéről M. Feibis tart jiddis nyelvű előadást. Bialik verseiből az ifjúsági szervezetek tagjai fognak szavalni.

Az Erdélyi Zsidó Arvagonozó kolozsvári csoportja f. hó 15-én d. u. 3 órakor tartotta meg 3-ik gyermekdelutánját a katolikus gimnáziumban, amely nagy siker jegyében zajlott le. Az előadást Neuman Judith nyitotta meg kedves próloggal, Weiss Juci temperamentumos táncal frappirozta a közönséget, Fischbein Judith táncszólója egyik legkedvesebb száma volt a delután műsorának, Leuchter Bubi és Weimann Bandi dialógjakkal arattak nagy sikert, Bihari Annus művészi hegedűszólója kiemelkedett a gyermek delután keretéből, Singer Teri, az Operaház kis művésznőjének táncszámai most is viharos tetszést arattak, Bergner Evi iskolás száma, Neumann Tibor monológja szintén egyik brillians száma volt a delután. Megkapó volt Grünwald Ágota és Steiner Judith táncduettje. Kedves volt még a Hevesi Evi rokokótánc. Az utóbbi két számot és Bergner Évát Varga Böske tornatanárnő tanította be nagy hozzáértéssel. Krémer Tomi és Weinberger Józsi humoros jelenete nagy vidámságot keltett a gyermekek közt. A tehetséges kis Lévy Judith 5 szobrot alakított és nagy sikere volt. Goldmann Erika, Grün Anci, Hermann Baba zongoraszámmal járultak hozzá a sikerhez. Goldstein Márton és Augsburg Ilus apacstánca méltó zárása volt az előadásnak. Külön ki kell emelnünk még a Rosenfeld Piri tornatanárnő által betanított látványos és egyben értékes pantomimot. Klein Zicuka, a kis szavalóművésznő sok tapsot aratott.

Eszelámpához és rádióhoz csak

DURA-elemet

használjon!

UJ KELET *Legújabb hírek*

Az angol sajtó gratulál Vaida és Titulescu kibéküléséhez

Küszöbön áll a fegyelmi bizottság által elítélt Marinescu ezredes lemondása

Lugoseanu elutazott Genfbe, hogy megkösse a megállapodást a Népszövetséggel

Bucuresti-Bukarest, január 17. (Az Uj Kelet tud.) Abban a nyilatkozatban amelyet Vaida Bukarestbe való elutazása előtt az Uj Keletnek adott, kijelentette, hogy ő a maga részéről bágat elítélte volna a Marinescu-afféért, amely a fegyelmi bizottság hatáskörébe tartozik s amelynek nem lett volna szabad tuzott jelentőséget tulajdonítani. Már ebből a nyilatkozatból előrelátható volt, hogy Vaida nem fog ragaszkodni a bukaresti rendőrprefektussal szemben a Mihalache által kért szankcióhoz s be fogja érni a renitens rendőrprefektus fegyelmi bizottság elé való állításával. Ez ma délelőtt meg is történt. A fegyelmi bizottság, amelynek elnöke a bukaresti ítélőtábla egyik tanácselnöke, tagjai pedig a belügyminiszterium három főtisztviselője, a sziguranca egyik igazgatója és a bukaresti rendőrprefektúra főtitkára, tíz napi fizesítésének elvételére ítélte fegyelmesítés miatt Marinescu ezredesét. A bukaresti rendőrprefektus még a fegyelmi bizottság ülése előtt terjedelmes jelentést nyújtott be Mironescu belügyminiszternek eddigi prefektusi működéséről, eredményéről. Kormánykörökben úgy hírlik, hogy a fegyelmi bizottság döntésének következményeképpen Marinescu le fog mondani rendőrprefektusi tisztségéről.

Maniu külföldre utazik

Bucuresti-Bukarest, január 17. Maniu Gyula a jövő hét végéig Bukarestben marad. A volt miniszterelnök résztvesz a kormányparti képviselők és szenátorok január 25-re összehívott értekezletén, majd kedvence üdülőhelyére, Monte carlóba utazik.

A külföldi sajtó élénken kommentálja a Vaida-kormány megalakulásának körülményeit. A Daily Telegraph szerint brit politikai körökben megkönnyebbülten szereztek tudomást a kormányválság prompt és szerencsés megoldásáról. A lap diplomáciai munkatársa gratulál Vaidának és Titulescunak, kik hazafias módon elfelejtették multbeli nézeteltéréseiket, hogy együttműködjenek. Vaida és Titulescu Mironescuval együtt, akiknek karaktere világosra tiszteletben áll, barátai Angliának. A lap végül Titulescut dicséri, akinek ragyogó egyéni képességei párosulnak most az opportunus politikai kompromiszumokra való angolos hajlamossággal.

Lugoseanu elutazott Genfbe

Bucuresti-Bukarest, január 17. A tegnap délelőtt tartott miniszterközi értekezlet határozatának megfelelően Lugoseanu ipar- és kereskedelemügyi miniszter a ma reggeli Simplonnal Genfbe utazott, ahova január 19-én érkezik meg. Lugoseanu, akit utjában dr. Cornel Bianu kormányparti képviselő kísér, igyekezni fog a Népszövetség pénzügyi bizottságával olyan megállapodást létrehozni, amely lehetőleg ne sértse a román nemzeti szolidaritás jogait. A Népszövetség pénzügyi bizottsága január 20-án ül össze, hogy döntsön az új román javaslat felett. Lugoseanu távollétének ideje alatt Hatiegan Emil helyettesíti.

Amennyiben Genffel sikerül létrehozni a megállapodást, Stanescu Stefan, az Autonóm Monopólpénztár vezérigazgatója Párizsba utazik, hogy folytassa a tárgyalásokat a külföldi hitelezőkkel.

Mironescu megbetegedett

A parlament megnyitásának január 25-re való elhalasztása azért történt, hogy a kormánynak ideje legyen előkészíteni a sürgősen beterjesztendő törvényjavaslatokat. Ezek nagyrészt az új költségvetés-

sel állnak összekötésben. Az első közzétett kerül a parlament elé Madgearu pénzügyminiszternek az egyenes adók módosítására vonatkozó javaslata. Hasonlóképpen még a jelenlegi szesszióban a parlament elé kerül az új közigazgatási törvény, amelyet Camarescu volt tartományi igazgató elnöke alatt egy közigazgatási vezérfelügyelőkből álló bizottság készített elő.

Mironescu belügyminiszter egyelőre könnyebb hülés miatt kénytelen az ágát őrizni. Mihelyst a belügyminiszter felépül, azonnal tanulmányozni fogja az új közigazgatási reformot, amelynek célja többek között leegyszerűsíteni az állami apparátust s megkönnyíteni ezáltal azt, hogy az 1933. évi költségvetésben újabb megtakarítások legyenek keresztülvihetők.

Betiltják a németországi kommunista pártot?

A berlini Kreuz-Zeitung feltűnéstkeltő híradása. Megsemmisítik a száz kommunista képviselő mandátumát?

Berlin, január 17. A Kreuz-Zeitung jelentése szerint német parlamenti körökben arról beszélnek, hogy a Schleicher kormány a kommunista párt betiltásának gondolatával foglalkozik. A betiltást a kormány azzal kívánja indokolni, hogy a kommunisták az utóbbi időben minduntalan erőszakosságokra ragadtatják magukat. Schleicher figyelmeztetése nem használt, mert a kommunista párt vezetői

a lap szerint nem tudják többé fékmentani híveiket.

A Kreuz-Zeitung a fenti meglepő és nem sok valószínűséggel bíró értesüléshez hozzátesszi, hogy a betiltás következtében a kommunisták a parlamentben sem fogják képviselhetni magukat, ennél fogva száz kommunista mandátumot meg kell semmisíteni.

A megmenekült spanyol monarchisták a portugál kormány védelme alá helyezték magukat

London, január 17. Lisszabonból jelentik az Evening Newsnak: Bourbon Alfonz herceg, aki társaival együtt száműzött volt az afrikai Villa Cisneirosban s onnan vitorlásan Portugáliába érkezett, cáfolta azokat a híreket, melyek szerint spanyol monarchisták finanszírozták

volna a legutóbbi spanyolországi súlyos anarchista és kommunista zavargásokat. A megmenekült száműzöttek magukat a portugál kormány védelme alá helyezték s jelenleg teljes szabadságot élveznek Lisszabonban.

Meghamisították a legutóbbi amerikai elnökválasztás eredményét

Az amerikai sajtó követeli hogy vizsgálják felül a Hooverre és Rooseveltre leadott szavazatok számát

London, január 17. Newyorki kábeltávirat szerint a köztársasági párt képviselői rájöttek arra, hogy a legutóbbi elnökválasztás alkalmával egyes állami tisztviselők súlyos választási visszaéléseket követtek el. Kiderült, hogy a leadott szavazatok összeszámlálásánál a kispártoknak juttatott szavazatok több helyen is Roosevelt javára könyvelték el, akiknek ezen az uton sikerült az elnökválasztás során oly megsemmisítő többséget biztosítani, a maga számára.

Előrelátható azonban, hogy a leleplezésnek nem lesznek komolyabb következményei, miután a demokratáknak sikerült bebizonyítani, hogy a köztársasági párti tisztviselők sem riadtak vissza apróbb visszaélésektől, ha arról volt szó, hogy a Hooverre leadott szavazatok számát szaporítsák. Az amerikai sajtó mindenesetre megállapítja, hogy az elnökválasztás so-

rán a választások tisztaságának és szabadságának fogalmát alaposan megcsufolták Amerikában. Eppen ezért követelik, hogy vizsgálóbizottság verifikálja a választások végeredményét és állapítsa meg pontosan úgy a Roosevelt, mint a Hoover számára leadott szavazatok számát.

A legolcsóbb magyar lexikon a Genius Kis Lexikon,

mely 1618 hasábján 110.000 sorban 40.000 cikket, 800 ábrát, 64 műmellékletet tartalmaz. Az 1932-es kiadás ára 545 lej hejyett 120 lej füzve, 150 lej egész vásonba kötve. Kapható az Uj Kelet könyvsztyályában az összeg és portó-töltés (20 lej) előzetes beküldése mellett (bélyegben is) vagy utánvétellel.

Hoover vétőt emelt a Fülöp-szigetek függetlenségét biztosító törvény ellen

London, január 17. Stimson amerikai külügyi államtitkár sajtónyilatkozatban közölte, hogy Hoover elnök vétőt emelt a Fülöp-szigetek függetlenségét biztosító, nemrég megszavazott törvény ellen. A republikánus kormánynak az az álláspontja, hogy egyelőre nem lehet megadni az önállóságot a Fülöp-szigeteknek már csak a Távolkeletről kiindult, egyre ki-mélyülő s a világbéktől veszélyeztető zavar hullám miatt sem.

A csehszlovák kormány enyhíteni készül a devizakorlátozásokat

Prága, január 17. Gazdasági körökből származó információk szerint a csehszlovák kormány enyhíteni készül a deviza korlátozásokat. Meg fogják szüntetni egyes mezőgazdasági termények, magneztérek és papírúru importtilalmát. A textilárak gyártásához szükséges nyersanyagok behozatalát máris szabaddá tették.

Felfüggesztették Munkács város képviselőtestületét

Prága, január 17. A kormány a pénzügyi nehézségekkel küzdő Munkács város képviselő testületét feloszlatta, felfüggesztette a városi autonómiát és az ügyek élére kormánybiztosként Bleha munkácsi rendőrtanácsost állította.

Ujra Venizelosz alakított kormányt Görögországban

Athén, január 17. Görögországban újra Venizelosz alakított kormányt, Venizelosz kijelentette, hogy a viszonyok nyomása bírta arra, hogy átvegye a kormányelnökséget. Annak a reményének adott kifejezést, hogy meg lesz a lehetősége a parlamenttel való együttműködésnek, mert ellenkező esetben kénytelen lesz a törvényhozást feloszlalni és új választásokat kiírni.

Ujabb jeleítés szerint Venizelosz kormánya letette az esküt Zaimis köztársasági elnök kezébe. A miniszterek átvették hivatalaik vezetését.

Orosz repülők hiába kutattak a „Sachalin” orosz hajó után

Berlin, jan. 17. Orosz repülők megkísérelték a kutatást az Ochotzki-tengeren hajótörést szenvedett Sachalin orosz utas szállító gőzös után, de a tenger felett orkán és hóvihar miatt dühöng s rövidesen újra fel kellett hagyniok a felderítő tevékenységgel.

Prágában is sztrájkba léptek az autotaxiok. Prágából jelentik: Az autotaxiok sztrájkba léptek. A sztrájk általános, csak a kórházak közelében állott egy-két kocsit standján. Délben ötezer autót zárt menetben tüntető demonstrációra vonult fel, tiltakozásul az új autótörvény ellen.

Hogyan akar Ford az amerikai mezőgazdaság válságán segíteni... Londonból jelentik: Ford babolajból készült festékekkel festeti a Ford-autókat, mert hozzá akar járulni az amerikai mezőgazdasági válság enyhítéséhez.

A szófiai pápai nuncius tiltakozását jelentete be a bolgár kormánynál a király újszülött leányának ortodox szertartás szerinti való megkeresztelése ellen. Szófiából jelentik: Monsignore Roncalli pápai nuncius megjelent Musanoff miniszterelnöknek és a Szentsek képviselőiben tiltakozását jelentete be Boris király és Giovanna királyné leányának. Mária Lujának a görögkeleti szertartás szerint végbement keresztelője ellen. Musanoff közölte a nunciussal, hogy az ortodox keresztelő kormánya egyhangú kívánsága volt, mert Bulgáriában a görögkeleti az államvallás.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10. sz. Telefón 2-75.

Taxa posta
plătite in n
No. 224.713-

da Baron L.
telefon: 9-
Havonta 110
évre 690. eg
földre: Hav
félévre 6. ea
detések díjs
KELET” a
szűdság egy
keink utáni
rás megjelöl

Panama-
az életbe

Uj panam
velemény.

A közvéle
Mert az
ban zsiros iz
bele az elhu
szülekibe.

Sörvény v
rádiovételt z

A törvény

Törvény a

len utakon o

A törvényt e

tőlják. Ezzel

a közvagyon

tízta rádióv

Bukaresti

vetitene a

lyett bukare

Még pedis

Hogy „fog

lagon.

A Népszö

A Népszö

ujra deferál

Ezutal J

Nem meg

amióta fenn

volt.

Minden ü

azt igyeksz

hivatásának

tekinti.

Es ezt a f

A béke fen

vetség most

nek egyik le

antipatikusa

jelenlegi jap

De defe

fegyvergyár

a kisebbségi

ciális” érdek

Deferál,

A végén

is deferálni

Ugyan m

Ez class

Egymillió

van Olaszor

Es mind

munkanélkü

Azok telh

várják mi

probléma n

class példab

Kulhatna

Mert szá

sak, hanem

Hatalom

pár millió e

Holott pu

vő gazdaság

tetni.

Még olya

munkákkal

solini már

szágban.

Olaszorsz

hogy meger

uralma alát

Egy orsz

kifelé, ha s

tekintélyes

Nem a r

hanem az ál

A fasizm

kevésbé em

lam magáér

ennél is ros

tátor önkén

Az önké

— mindig

hogy a ma

remített és

intézményei

radiesomké

kel.

Olaszorsz

szerelettel

gal földi pa

solini titáni

Es ime n

paradicsom